

บทที่ 6

การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของผลไม้ไทยในตลาดเป้าหมาย

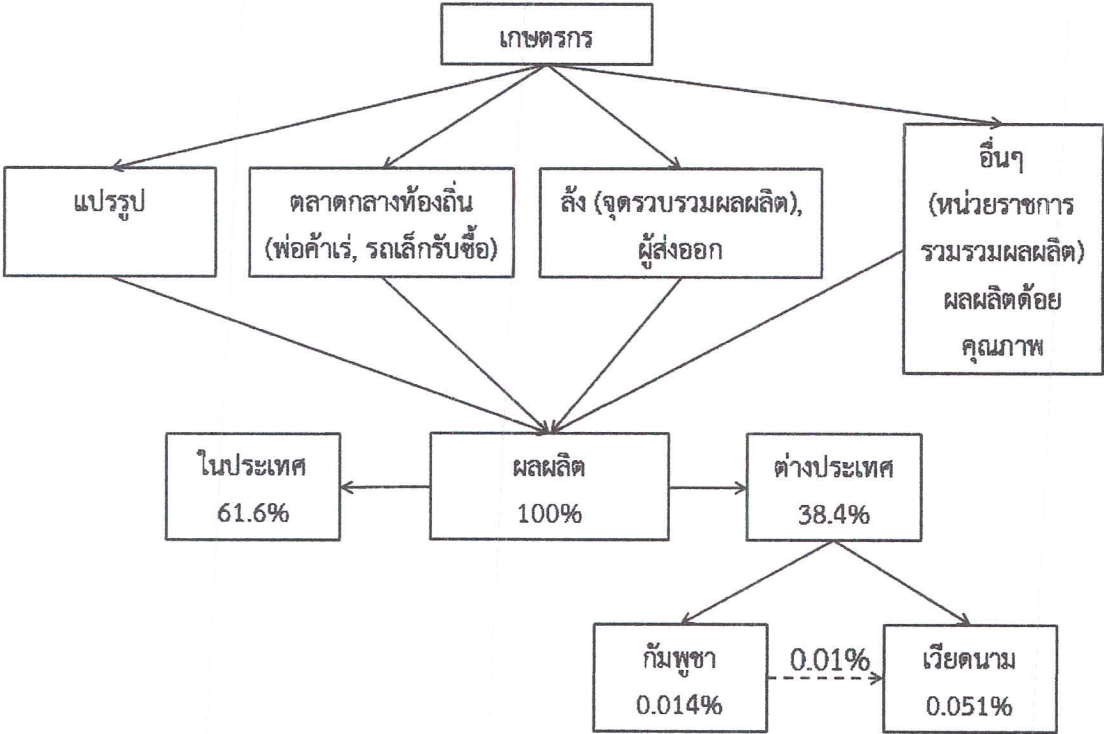
โซ่อุปทานผลไม้ในตลาดเป้าหมาย

จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ สามารถจัดทำโซ่อุปทานของทุเรียน มังคุดและลองกองได้ดังนี้

6.1 โซ่อุปทานผลไม้ในตลาดเป้าหมาย

6.1.1 ทุเรียน

ในระดับต้นน้ำผลผลิตทุเรียนทั้งหมดจากเกษตรกรมีการจัดจำหน่ายด้วยตัวเองและการจัดจำหน่ายผ่านตัวแทน โดยส่วนใหญ่เป็นการจัดจำหน่ายด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 57.92 ผ่านตัวแทนคิดเป็นร้อยละ 42.08 การจัดจำหน่ายผ่านตัวแทน ส่วนใหญ่อยู่ในประเทศคิดเป็นร้อยละ 58.54 ส่งต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 41.46 การขายผลผลิตของเกษตรกรมีด้วยกัน 3 แบบคือ ขายปลีก ขายส่ง/ผู้รวบรวมท้องถิ่นและบริษัทส่งออก ส่วนใหญ่ของการขายด้วยวิธีขายส่ง/ผู้รวบรวมท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 78 บริษัทส่งออกคิดเป็นร้อยละ 13.60 และขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 8.40 ช่องทางการจำหน่ายได้แก่ การขายผลผลิตผ่านรถเร่หรือรถเล็กรับซื้อในตลาดท้องถิ่น หรือขายผ่านล้ง/ผู้รวบรวมท้องถิ่นหรือขายตรงแก่ผู้ส่งออก มีการขายผลผลิตที่ด้อยคุณภาพเพื่อแปรรูปซึ่งต้องการทุเรียนที่แก่จัด เช่น ทุเรียนแช่แข็ง ทุเรียนทอด ทุเรียนกวน นอกจากนี้มีหน่วยงานราชการเข้ามารับซื้อผลผลิตในช่วงปีอาหารราคาตกต่ำ โดยผลผลิตทั้งหมดถูกขนส่งและกระจายไปยังผู้บริโภคโดยผลผลิตที่ใช้บริโภคภายในประเทศมีปริมาณร้อยละ 61.6 ส่งออกไปยังประเทศต่างๆร้อยละ 38.4 ในผลผลิตปริมาณนี้ถูกส่งออกไปยังกัมพูชาร้อยละ 0.014 โดยใช้รถบรรทุกผ่านด่านการค้าชายแดนต่างๆ ด่านที่สำคัญได้แก่ ด่านบ้านแหลม ใช้เวลาถึงกัมพูชา (พนมเปญ) 7 ชั่วโมง และด่านคลองลึกใช้เวลา 13 ชั่วโมง ผลผลิตจำนวนหนึ่งส่งออกตรงไปยังเวียดนามปริมาณร้อยละ 0.051 นอกจากนี้ผลผลิตที่ส่งออกไปยังกัมพูชาถูกพ่อค้าชาวกัมพูชาส่งผลผลิตต่อไปยังเวียดนาม คิดเป็นปริมาณร้อยละ 0.01 ใช้เวลาจากพนมเปญถึงเวียดนาม (โฮจิมินห์) 13 ชั่วโมง (ภาพที่ 6.1 และ 6.2)

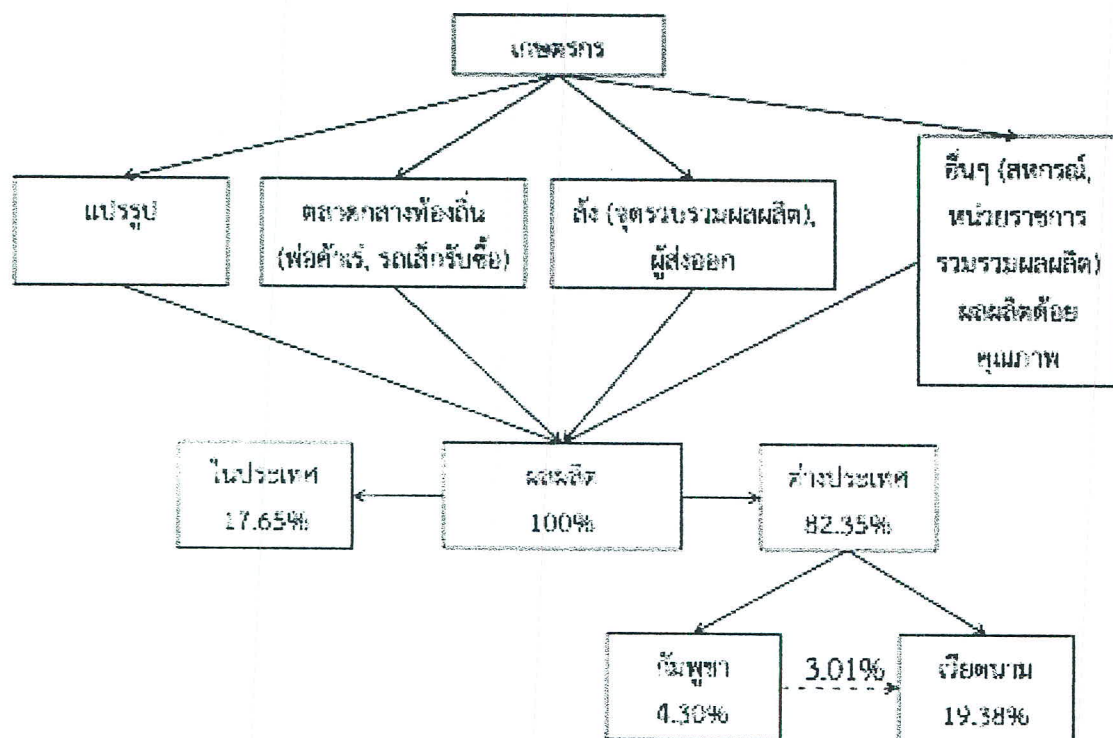
ภาพที่ 6.1 โซ่อุปทานทุเรียน (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2555 และการเก็บข้อมูลภาคสนาม)

ภาพที่ 6.2 เส้นทางการขนส่งทางบกจากประเทศไทยไปกัมพูชาและเวียดนาม

6.1.2 มังคุด

ในระดับต้นน้ำเกษตรกรจำหน่ายผลผลิตมังคุดด้วยตัวเอง หรือจำหน่ายผ่านตัวแทนโดยส่วนใหญ่เป็นการจัดจำหน่ายด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 61.28 ผ่านตัวแทนคิดเป็นร้อยละ 38.72 และผลผลิตที่จำหน่ายมีทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การจัดจำหน่ายด้วยตัวเองผลผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายให้ตลาดในประเทศคิดเป็นร้อยละ 82.01 ตลาดต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 17.99 ส่วนการจัดจำหน่ายผ่านตัวแทนส่วนใหญ่ผลผลิตขายในประเทศคิดเป็นร้อยละ 65.5 ต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 34.5 การขายผลผลิตของเกษตรกรมีด้วยกัน 3 แบบคือ ขายปลีก ขายส่ง/ผู้รวบรวมท้องถิ่น และบริษัทส่งออก ส่วนใหญ่เป็นการขายด้วยวิธีขายส่ง/ผู้รวบรวมท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 82.71 บริษัทส่งออกคิดเป็นร้อยละ 9.02 และขายปลีกคิดเป็นร้อยละ 8.27 ซึ่งระยะทางจากสวนจนถึงตลาดเฉลี่ยคือ 15 กิโลเมตร การขายผลผลิตมีหลายช่องทางได้แก่การขายผลผลิตผ่านห้าง/ผู้รวบรวมท้องถิ่น ซึ่งมีการตั้งจุดรับซื้อตามแหล่งผลิตมังคุดต่างๆ จำนวนมาก หรือขายตรงแก่ผู้ส่งออก มีการขายผ่านตลาดกลางท้องถิ่นหรือรถเร่ พ่อค้าในประเทศซึ่งเป็นผลผลิตด้อยคุณภาพ นอกจากนี้มีขายผลผลิตด้อยคุณภาพเพื่อแปรรูป เช่น มังคุดกวน น้ำมังคุด เป็นต้น นอกจากนี้มีหน่วยงานราชการเข้ามารับซื้อผลผลิตในช่วงปีอุทกภัยราคาตกต่ำ โดยผลผลิตทั้งหมดถูกขนส่งและกระจายไปยังผู้บริโภค ผลผลิตที่ใช้บริโภคภายในประเทศเพียงร้อยละ 17.65 ส่งออกไปยังประเทศต่างๆ ร้อยละ 82.35 ในผลผลิตปริมาณนี้ถูกส่งออกไปยังกัมพูชาร้อยละ 4.3 ผ่านทางด้านการค้าชายแดนต่างๆ ด้านที่สำคัญได้แก่ด่านบ้านแหลม ใช้เวลาถึงกัมพูชา (พนมเปญ) 7 ชั่วโมง และด่านคลองลึกใช้เวลา 13 ชั่วโมง ผลผลิตจำนวนหนึ่งส่งตรงไปยังเวียดนามปริมาณร้อยละ 19.38 นอกจากนี้ผลผลิตที่ส่งออกไปยังกัมพูชาถูกพ่อค้าชาวกัมพูชาส่งผลผลิตต่อไปยังเวียดนาม คิดเป็นปริมาณร้อยละ 3.01 ใช้เวลาจากพนมเปญถึงเวียดนาม (โฮจิมินห์) 13 ชั่วโมง (ภาพที่ 6.3)

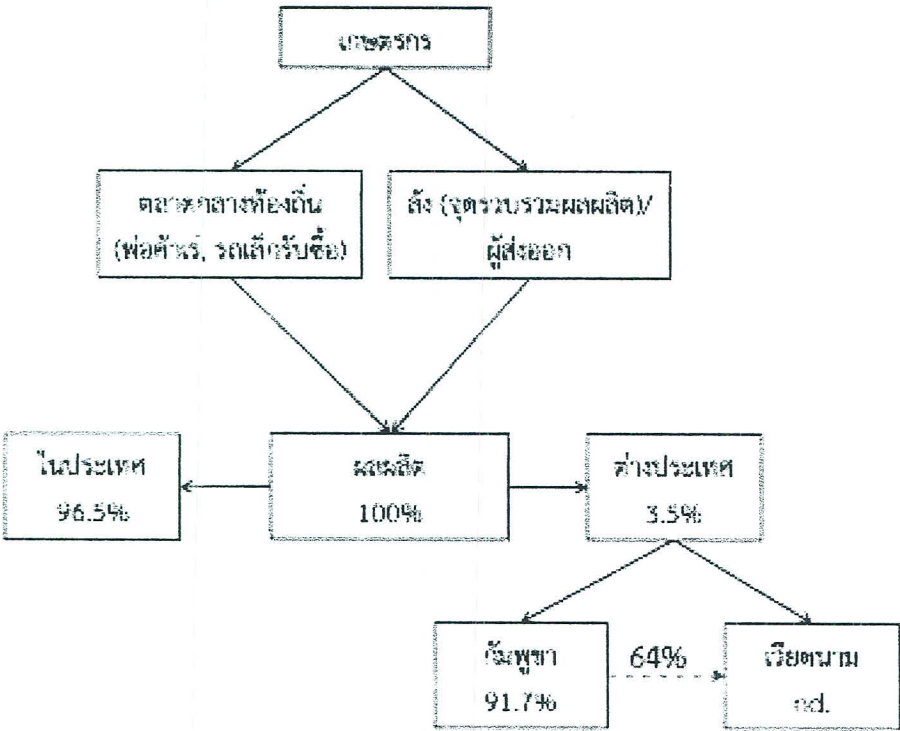

ภาพที่ 6.3 โช้อุปทานมังคุด (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2555 และการเก็บข้อมูลภาคสนาม)

6.1.3 ลองกอง

โช้อุปทานของลองกองมีลักษณะแตกต่างจากโช้อุปทานของทุเรียนและมังคุด ไม่ซับซ้อนโดยการ จัดจำหน่ายของเกษตรกรเป็นการจัดจำหน่ายด้วยตัวเองกับการจัดจำหน่ายผ่านตัวแทนโดยส่วนใหญ่เป็นการ จัดจำหน่ายด้วยตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 66.83 ผ่านตัวแทนคิดเป็นร้อยละ 33.17 การจำหน่ายของเกษตรกรมี ด้วยกัน 3 แบบคือ ขายปลีก ขายส่ง/ผู้รวบรวมท้องถิ่นและบริษัทส่งออก ส่วนใหญ่เป็นวิธีขายส่ง/ผู้รวบรวม ท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 81.63 รองลงมาคือ ขายปลีก คิดเป็นร้อยละ 9.69 สุดท้ายคือ บริษัทส่งออก คิดเป็น ร้อยละ 8.67 ซึ่งระยะทางจากสวนจนถึงตลาดเฉลี่ยคือ 14 กิโลเมตร และผลผลิตที่จัดจำหน่ายมีการขายใน ประเทศและส่งออกต่างประเทศโดยการจัดจำหน่ายด้วยตัวเอง ผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในประเทศคิด เป็นร้อยละ 92.19 ส่งออกต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 7.81 การจัดจำหน่ายผ่านตัวแทนผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 68.32 ส่งออกต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 31.68 และผลผลิตลองกองทั้งหมดมีการจัด จำหน่าย 2 ช่องทางได้แก่ การขายผลผลิตผ่านห้าง (จตุรบรรรมท้องถิ่น) หรือขายผลผลิตให้ผู้ส่งออกโดยตรง และการขายผ่านตลาดกลางท้องถิ่นหรือรถเร่ พ่อค้าในประเทศ โดยผลผลิตทั้งหมดถูกขนส่งและกระจายไป ยังผู้บริโภคโดยผลผลิตที่ใช้บริโภคภายในประเทศมีปริมาณสูงถึงร้อยละ 96.5 ส่งออกไปยังประเทศต่างๆ เพียงร้อยละ 3.5 ในผลผลิตปริมาณนี้ถูกส่งออกไปยังกัมพูชาร้อยละ 91.7 ผ่านทางด้านการค้าชายแดนต่างๆ

ด้านที่สำคัญได้แก่ ด้านบ้านแหลม ใช้เวลาถึงกัมพูชา (พนมเปญ) 7 ชั่วโมง และด้านคลองลึกใช้เวลา 13 ชั่วโมง นอกจากนี้ผลผลิตที่ส่งออกไปยังกัมพูชาถูกพ่อค้าชาวกัมพูชาส่งผลผลิตต่อไปยังเวียดนาม คิดเป็นปริมาณร้อยละ 64 ใช้เวลาจากพนมเปญถึงเวียดนาม (โฮจิมินห์) 13 ชั่วโมง (ภาพที่ 6.4)

ภาพที่ 6.4 โซ่อุปทานลองกอง (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2555 และการเก็บข้อมูลภาคสนาม)

6.2 การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิต การตลาดและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยใช้หลัก Diamond Model

6.2.1 ทุเรียน

1) ประเทศไทย

ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีการผลิตทุเรียนอันดับต้นๆของโลก โดยแหล่งผลิตทุเรียนที่สำคัญของไทย ได้แก่ จันทบุรี ระยอง ตราด ชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช โดยในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา มีการผลิตทุเรียนในไทยมากขึ้น เพราะเกษตรกรสามารถผลิตทุเรียนออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากมีการใช้เทคโนโลยีการผลิตนอกฤดู ไทยจึงเป็นตลาดทุเรียนแหล่งสำคัญที่หลายๆ ประเทศจับตามอง

- เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Input Factor Conditions)

พื้นที่เพาะปลูก

การเก็บข้อมูลภาคสนามในแหล่งผลิตสำคัญคือ ภาคตะวันออก และจังหวัดศรีสะเกษ รวมถึงข้อมูล ทูติยภูมิพบว่า พื้นที่ปลูกทุเรียนลดลงเนื่องจากเกษตรกรปรับเปลี่ยนพืชเป็นยางพารา รวมถึงปัญหาโรคและแมลง และพบว่าสภาพภูมิอากาศที่แปรเปลี่ยนไปส่งผลต่อปริมาณผลผลิต ปัจจุบันพื้นที่ปลูกในภาค ตะวันออก และจังหวัดศรีสะเกษเริ่มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากราคาผลผลิตมีราคาสูงขึ้น เกษตรกรหันกลับมาปลูก ทุเรียน

ผลผลิต

จากผลการสำรวจพบว่า พันธุ์ทุเรียนที่นิยมปลูกได้แก่ ทุเรียนหมอนทอง เกษตรกรมั่นใจว่าไม่มี ปัญหาด้านตลาด เนื่องจากสามารถแปรรูปได้ เช่น ทุเรียนกวน ทุเรียนทอด และทุเรียนแช่แข็ง ฤดูกาลของ ผลผลิตในภาคตะวันออกคือ ตั้งแต่เดือน เมษายน-มิถุนายน และจังหวัดศรีสะเกษ คือ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ทำให้ผลผลิตในจังหวัดศรีสะเกษเป็นที่นิยมและเป็นที่ต้องการของตลาดอีกแห่งหนึ่ง ในเรื่องปัญหาทุเรียน อ่อน พบว่า มีความร่วมมือและหาวิธีการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการแก้ไขปัญหาลดผลผลิตต้นตลาดมีการ รับประกันราคาโดยรับซื้อทุเรียนคุณภาพเพื่อนำไปแปรรูป

โรคและแมลง

โรคและแมลงของทุเรียนที่สำคัญได้แก่ โรคลำต้นและกิ่งเน่า จากเชื้อราไฟทอปทอรา และด้วงเจาะ ต้น พบในพื้นที่ผลิตเรียนภาคตะวันออก และจังหวัดศรีสะเกษ ทำให้ต้นทุเรียนตายและหลุดโทรมเป็น จำนวนมาก

การใช้ปุ๋ยและสารเคมี

ชาวสวนทุเรียนสามารถเข้าถึงปุ๋ยและสารเคมีได้ง่ายและสะดวก เกษตรกรมีความรู้ในการใช้มากขึ้น จากการอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ ในจังหวัดศรีสะเกษมีการแจกปุ๋ยและสารเคมีเป็นจำนวนมาก ชาวสวน ทุเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแก่พืช (GAP)

ต้นทุนและแรงงานการผลิต

ต้นทุนในการผลิตทุเรียนแบ่งเป็นต้นทุนด้านทรัพยากรการผลิต และค่าจ้างแรงงาน โดยจากการ ผลการสำรวจพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ถึงเห็นว่าต้นทุนเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปัจจัยการผลิตขึ้นราคา

ด้านการจ้างงาน ในส่วนของค่าจ้างแรงงานของแต่ละพื้นที่ปัญหาแตกต่างกัน โดยพื้นที่ภาค ตะวันออกมีการใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น ค่าจ้างแรงงานทั่วไปวันละ 180-200 บาท ส่วน แรงงานพ่นสารเคมี พบว่าในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษมีราคาสูงมาก โดยการจ้างพ่นสารเคมี ถึงขนาด 200 ลิตรละ 200 บาท (วันละ 500 บาท)

- เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ทัศนคติ/ความคิดของผู้บริโภค

ผู้บริโภคชาวไทยพบปัญหาทุเรียนด้วยคุณภาพมากขึ้น เนื่องจากผลผลิตที่มีคุณภาพถูกส่งออกไปยังต่างประเทศและนำผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพมาจำหน่ายในประเทศ

ค่านิยม/ความเชื่อ

ปัจจุบันค่านิยมการรับประทานทุเรียนพบว่า กลุ่มคนรักสุขภาพยังเชื่อว่าการรับประทานทุเรียนจำนวนมากส่งผลเสียต่อสุขภาพ นอกจากนี้สื่อโทรทัศน์มีผลต่อผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภครู้จักทุเรียนสายพันธุ์ใหม่เพิ่มมากขึ้น

รสนิยม/ความชอบ

จากผลการสำรวจพบว่า ผู้บริโภคที่กัมพูชาส่วนใหญ่นิยมบริโภคทุเรียนพันธุ์หมอนทอง เพราะมีปริมาณเนื้อมากและกลิ่นไม่รุนแรง นอกจากนี้ทุเรียนสายพันธุ์ใหม่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับเพิ่มมากขึ้น

ความต้องการของผู้บริโภค

จากผลการสำรวจพบว่า ผู้บริโภคชาวกัมพูชานิยมทุเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นทุเรียนที่ผลิตในประเทศจึงไม่พอต่อการบริโภคภายในประเทศ โดยเฉพาะแหล่งผลิตทุเรียนในกำปงโสมซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้ทะเลและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชาวกัมพูชา มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากจึงทำให้ความต้องการทุเรียนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

การแบ่งส่วนตลาด

การแบ่งส่วนตลาดของการค้าขายทุเรียนพบว่า ผลผลิตเพียง 3.5% ส่งออกไปยังต่างประเทศ ปริมาณที่เหลือบริโภคภายในประเทศ โดยการผลิตของเกษตรกรเน้นผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีนมากที่สุด

- บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Strategy and Rivalry Context)

คู่แข่ง

จากผลการสำรวจพบว่า การแข่งขันในตลาดทุเรียนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผู้ส่งออกสินค้าไปยังประเทศจีนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ตลาดส่งออกในประเทศอื่นๆ มีความสำคัญน้อย โดยมีการแย่งชิงผลผลิตจากเกษตรกรโดยตรงจากการแข่งขันของผู้รวบรวม

ราคา

ราคาขายทุเรียนในเกรดส่งออกสูงมากกว่าทุเรียนเกรดในประเทศ 50-100% และพบว่าช่วงเดือนพฤษภาคมเป็นช่วงเวลาที่ทุเรียนมีราคาถูกที่สุด เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก รวมถึงเป็นช่วงเวลาที่โรงเรียนเปิด ผู้บริโภคมีความต้องการน้อยลง

ผลตอบแทนและกำไร

จากผลการสำรวจพบว่า ทุเรียนเป็นผลไม้ที่ให้ผลตอบแทนต่อไร่สูง มากกว่า 100,000 บาท ทำให้เกษตรกรหันกลับมาปลูกทุเรียนอีกครั้งหนึ่ง

- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries)

จากผลการสำรวจพบว่า ภาครัฐเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในเรื่องของมาตรฐานการผลิตและการส่งออกสินค้า นอกจากนี้พบว่า จังหวัดศรีสะเกษสนับสนุนการปลูกทุเรียน โดยมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต อุตสาหกรรมแปรรูปทุเรียนขยายตัวมากขึ้นและเกิดภาวะขาดแคลนผลผลิตมากช่วงเวลา อีกทั้งในปัจจุบันยังมีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการผลิตทุเรียนหลายๆอุตสาหกรรมและได้รับความสนใจจากภาคเอกชนในการนำวัตถุดิบทุเรียนมาแปรรูปเป็นสินค้ารูปแบบอื่น เช่น ทุเรียนกวน ทุเรียนทอดเป็นต้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรและภาคเอกชน รวมถึงการได้รับงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ อีกทั้งเกษตรกรไทยมีการจัดตั้งสมาคมผู้ค้าทุเรียน กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการผลิตทุเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- **ด้านนโยบายของรัฐบาล** ประเทศไทยยังขาดการสนับสนุนการผลิตทุเรียนเป็นอย่างมาก รัฐบาลไทยยังไม่มี การเข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนการผลิตทุเรียนไม่ว่าเรื่องใดก็ตาม ส่วนมากเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจะช่วยเหลือตนเอง และเกษตรกรด้วยกันเอง ส่งผลให้เวียดนามซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งรายสำคัญของไทยช่วงชิงตลาดทุเรียนไทยไป ดังนั้นรัฐบาลไทยควรมีนโยบายในการพัฒนาภาคการเกษตรอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง เพื่อป้องกันปัญหาราคาตกต่ำ อีกทั้งยกระดับและสนับสนุนมาตรฐานการผลิต (GAP) อย่างจริงจัง รวมถึงสนับสนุนการรวมตัวกลุ่มสหกรณ์ สนับสนุนการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีการผลิต และแสวงหาตลาดใหม่และขยายตลาดเพื่อรองรับผลผลิตและสร้างเสถียรภาพ

2) ประเทศกัมพูชา

ตลาดผลไม้กัมพูชาถึงแม้มีขนาดเล็กกว่าประเทศอื่นๆ แต่เป็นตลาดที่มีศักยภาพ มีอำนาจซื้อค่อนข้างสูง และถือได้ว่าเป็นประเทศคู่ค้ากับไทยในการซื้อขายทุเรียนมาโดยตลอด ทุเรียนที่ไทยส่งออกไปยังกัมพูชา ส่วนใหญ่เป็นหมอนทองและชะนี โดยจะส่งออกผ่านทางชายแดนไทย-กัมพูชา หลายด่านซึ่งสามารถขนส่งโดยทางรถยนต์ผ่านชายแดน ซึ่งจะมีการติดต่อซื้อขายทุเรียนไทยกับนายหน้าที่อยู่ในประเทศไทยได้โดยตรง โดยนายหน้าเป็นผู้ดำเนินการตั้งแต่ติดต่อซื้อขายทุเรียนจากผู้ขายทุเรียนไทย จนกระทั่งเช่ารถบรรทุกนำทุเรียนเข้าไปส่งในกัมพูชา ถือได้ว่าไทยและกัมพูชาเป็นคู่ค้าในการซื้อขายทุเรียนที่น่าจับตามอง

- เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Input Factor Conditions)

พื้นที่เพาะปลูก

ในปัจจุบันพื้นที่ปลูกทุเรียนในกัมพูชาครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัด แหล่งผลิตสำคัญได้แก่ กำปอต กำปงจามและกำปงโสม พื้นที่ปลูกทุเรียนในกัมพูชามีความแตกต่างกันทั้งในด้านสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ โดยทุเรียนที่ปลูกในจังหวัดกำปอตเป็นแหล่งผลิตที่มีชื่อเสียง มีการผลิตทุเรียนมายาวนาน เกษตรกรเป็นรายย่อย ทุเรียนในจังหวัดกำปงจามเป็นแหล่งผลิตที่มีชื่อเสียงอันดับสองของประเทศ สามารถให้ผลผลิตทุเรียนได้มากถึง 100,000 ตันต่อปี ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตยางพาราที่สำคัญของประเทศ และในพื้นที่กำปงโสมพบว่า เป็นแหล่งผลิตทุเรียนแห่งใหม่ ดินมีความอุดมสมบูรณ์น้อย แต่สภาพอากาศชื้น และลมไม่แรงซึ่งเหมาะต่อการปลูกทุเรียน (ภาพผนวกที่ 1.1)

ผลผลิต

จากผลการสำรวจพบว่า พันธุ์ทุเรียนที่ปลูกได้แก่ กระดองเกิด (คล้ายชมพูศรี เนื้อสีเหลืองเข้ม) หมองทอง และชะนี (อกลัก) ฤดูกาลของผลผลิตตั้งแต่เดือน เมษายน-มิถุนายน ปริมาณผลผลิตทุเรียนกัมพูชาในปี 2555 น้อยกว่าปี 2554 โดยผลผลิตทุเรียนต่อตันใกล้เคียงกับทุเรียนที่ปลูกในประเทศไทย (ภาพผนวกที่ 1.2) ทั้งนี้ผลผลิตที่ลดลงเป็นผลมาจากอากาศที่แปรปรวน แหล่งผลิตที่มีชื่อเสียงคือ กำปอตและกำปงจาม เป็นผลผลิตที่ใช้สารเคมีน้อย คุณภาพดี โดยพบว่าชาวสวนกัมพูชาเก็บเกี่ยวทุเรียนในระยะแก่เต็มที่ บางผลสุกจากบนต้นจึงทำให้ทุเรียนกัมพูชามีคุณภาพดีกว่าทุเรียนไทย (ภาพผนวกที่ 1.3) ลูกค้ามีความมั่นใจและต้องการบริโภค

โรคและแมลง

โรคและแมลงของทุเรียนที่พบในกัมพูชาเช่นเดียวกับที่พบในประเทศไทย โดยพื้นที่ผลิตทุเรียนดั้งเดิมคือ กำปอต พบการระบาดของหนอนเจาะลำต้นทุเรียน ทำให้ต้นทุเรียนตายและทรุดโทรมเป็นจำนวนมาก แมลงศัตรูของทุเรียนกัมพูชาส่วนใหญ่คือ หนอนเจาะผล ซึ่งเข้าทำลายผลทุเรียนตั้งแต่ผลเล็กจนกระทั่งผลมีขนาดใหญ่ โรคที่พบร้ายแรงที่สุดคือ โรครากเน่าโคนเน่า ซึ่งเกิดจากเชื้อรา เข้าทำลายที่ราก โคนต้น ลำต้น และกิ่ง ทำให้ต้นทรุดโทรม ใบเหลืองร่วง กิ่งแห้งตาย และต้นทุเรียนตายในที่สุด

การใช้ปุ๋ยและสารเคมี

ชาวสวนกัมพูชาส่วนใหญ่ใช้สารเคมีน้อย ใช้ปุ๋ยธรรมชาติมากกว่าปุ๋ยเคมี ซึ่งแต่ละพื้นที่มีวิธีการที่แตกต่างกัน ในพื้นที่กำปงโสมมีการปรับปรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยขี้วัวหรือปุ๋ยหมัก การกำจัดวัชพืชเน้นการตัดหญ้าทดแทนการใช้สารเคมี การใช้ปุ๋ยเคมีใช้เมื่อมีความจำเป็นเช่น กระตุ้นการเจริญเติบโตของผล และพบการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงที่สำคัญ เช่น เพลีโอไทป์ป้องกันการเข้าทำลายใบอ่อนของทุเรียน ไรแดง ป้องกันการเข้าทำลายใบแก่ หลังการเก็บเกี่ยวมีการใส่ปุ๋ยขี้วัวเพื่อบำรุงดิน ตามปกติใส่ปุ๋ยขี้วัว 3 กระสอบ/ตัน ถ้าต้นมีขนาดใหญ่มีใส่เพิ่มเป็น 4 กระสอบ/ตัน และใส่อีกครั้งในช่วงฤดูฝน มีการใส่ปุ๋ยเคมี 8-24-24 เพื่อชักนำการออกดอก ส่วนพื้นที่กำปงจามเน้นการใส่ปุ๋ยขี้วัวและขี้ค่างควายเป็นส่วนใหญ่ พบการใช้สารป้องกัน

และกำจัดแมลงจากสมุนไพรมะพร้าว เช่น การนำหัวกลอย สะเดา ข่า ในจำนวนที่เท่ากันมาหั่นชิ้นเล็กๆ และใส่น้ำทิ้งไว้ประมาณ 1 เดือน แล้วเอาน้ำหมักที่ได้ประมาณ 4 ลิตร ผสมกับน้ำ 200 ลิตร พ่นเพื่อป้องกันแมลง

ต้นทุนและแรงงานการผลิต

ต้นทุนในการผลิตทุเรียนแบ่งเป็นต้นทุนด้านทรัพยากรการผลิต และค่าจ้างแรงงาน โดยจากผลการสำรวจพบว่า ต้นทุนด้านทรัพยากรการผลิตที่ต่ำลงสมก่อนข้างสูง น้ำมันมีราคาแพงถึงลิตรละ 40 บาท ซึ่งใกล้เคียงกับราคาน้ำมันในประเทศไทย ทำให้เกษตรกรบางส่วนนำผลทุเรียนไปเก็บไว้ที่บ้าน แล้วให้พ่อค้าคนกลางไปรับซื้อถึงแหล่งผลิตเพื่อลดต้นทุนค่าขนส่ง ปุ๋ยเคมีราคาสูงกว่าประเทศไทยเนื่องจากค่าขนส่ง ปุ๋ยชีวภาพราคาถูกประมาณ 30 บาทต่อกระสอบ นอกจากนี้ราคาค้นพันธุ์ไม้ผลสูงกว่าประเทศไทยประมาณ 50% (ภาพผนวกที่ 1.4)

ด้านการจ้างงาน ในส่วนของค่าจ้างแรงงานของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน โดยที่กำแพงโสมและกำแพงจาม ค่าแรงงานค่อนข้างถูก ค่าจ้างแรงงานวันละ 80 บาท หรือประมาณ 2,400 บาท/เดือน ส่วนที่กำแพงปอด ค่าแรงวันละ 160 บาท หรือประมาณ 4,800 บาท/เดือน เนื่องจากแรงงานท้องถิ่นหายาก

- ส่วนของเงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ทัศนคติ/ความคิดของผู้บริโภค

ในปัจจุบันประชาชนในกัมพูชาหันมาให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพมากถึง 40% ของจำนวนประชากร ผู้บริโภคเริ่มใส่ใจเรื่องการเลือกซื้อมากขึ้น แม้ราคาสินค้าสูงแต่ก็ยอมจ่ายเพราะมีทัศนคติที่ว่าของราคาแพงคือ สินค้าคุณภาพดี ซึ่งทัศนคติในการเลือกซื้อทุเรียนของคนกัมพูชาแตกต่างกันไป พบว่าผู้บริโภคกำแพงโสมส่วนใหญ่มีทัศนคติในทางลบกับเรื่องสารเคมีเป็นอย่างมาก ส่วนที่กำแพงปอดผู้บริโภคเลือกซื้อทุเรียนกำแพงปอดมากกว่าทุเรียนไทย เพราะมีความมั่นใจเรื่องคุณภาพของทุเรียนและการใช้สารเคมี ผู้บริโภคบางส่วนมีทัศนคติว่าทุเรียนไทยใช้สารเคมีเพื่อให้ทุเรียนสุก ทำให้ผู้ขายมีการบิดเบือนแหล่งผลิตทุเรียนเป็นจำนวนมาก

ค่านิยม/ความเชื่อ

ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันคนกัมพูชาไม่ค่อยนิยมผลไม้ไทย เพราะมีความเชื่อว่าผลไม้ไทยคุณภาพต่ำ และมีการใช้สารเคมีมาก ค่านิยมของคนกัมพูชาในเรื่องการเลือกซื้อทุเรียนแตกต่างกันไป โดยจากผลการสำรวจพบว่า ผู้บริโภคที่กำแพงโสมเชื่อว่าทุเรียนไทยมีคุณภาพต่ำ การส่งทุเรียนไทยมากัมพูชาส่งแต่ผลผลิตที่คุณภาพไม่ดี ราคาถูก ทำให้ชาวกัมพูชาคิดว่าทุเรียนไทยคุณภาพต่ำ ส่วนผู้บริโภคที่กำแพงปอดนิยมบริโภคผลผลิตในพื้นที่ เนื่องจากกำแพงปอดเป็นแหล่งผลิตดั้งเดิมของกัมพูชาและมีชื่อเสียงมาก นอกจากนี้ผู้บริโภคบางส่วนมีความเข้าใจและยอมรับในคุณภาพของประเทศไทย เช่น รสชาติใกล้เคียงกับทุเรียนกำแพงปอด และกำแพงจาม แต่ก็ยังมีความกลัวในเรื่องการใช้สารเคมีในทุเรียนไทยเช่นกัน

รสนิยม/ความชอบ

จากผลการสำรวจพบว่า ผู้บริโภคที่กัมพูชาส่วนใหญ่นิยมบริโภคทุเรียนพันธุ์หมอนทอง เพราะเนื้อกรอบและอร่อย และนิยมซื้อทุเรียนกัมพูชาและเวียดนามมากกว่าของไทยเพราะคุณภาพดีกว่า ผู้บริโภคที่กำแพงแสนนิยมบริโภคทุเรียนหมอนทองของกำแพงแสนมากกว่าทุเรียนของกำแพงแสน ส่วนผู้บริโภคที่กำแพงแสนนิยมกินทุเรียนหมอนทองกำแพงแสนมากกว่า พ่อค้าท้องถิ่นไม่นิยมเอาผลทุเรียนที่มีรูปทรงสวยงามมาขาย เพราะมีราคาแพง โดยผู้บริโภคที่กำแพงแสนนิยมบริโภคทุเรียนที่มีขนาดเล็ก ส่วนที่กำแพงแสนนิยมกินทุเรียนหมอนทองของกำแพงแสนเท่านั้นเพราะรู้ว่าไม่มีสารเคมี

ความต้องการของผู้บริโภค

จากผลการสำรวจพบว่า ผู้บริโภคชาวกัมพูชานิยมทุเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นทุเรียนที่ผลิตในประเทศจึงไม่พอต่อการบริโภคภายในประเทศ โดยเฉพาะแหล่งผลิตทุเรียนในกำแพงแสนซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้ทะเลและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชาวกัมพูชา มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากจึงทำให้ความต้องการทุเรียนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

การแบ่งส่วนตลาด

การแบ่งส่วนตลาดของการค้าขายทุเรียนในกัมพูชาแบ่งเป็นผู้บริโภคทั่วไป 30% กลุ่มรักสุขภาพ 20% กลุ่มนักท่องเที่ยวในประเทศ 30% กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 20%

- บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Strategy and Rivalry Context)

คู่แข่ง

จากผลการสำรวจพบว่า การแข่งขันในตลาดทุเรียนกัมพูชามีค่อนข้างสูง ซึ่งการแข่งขันในแต่ละตลาดแตกต่างกันไปโดยตลาดในพนมเปญมีการแข่งขันสูงมาก ผู้ขายมีจำนวนมาก บางรายไปรับผลผลิตที่สวนซึ่งมีการทำดำหนิที่ผลหรือภาชนะที่ใช้ในการขนส่งเพื่อจดจำแหล่งที่มา (ภาพผนวกที่ 1.5) บางรายโหล่งผลผลิตตามต้องการเพื่อมาขาย ในช่วงที่ตลาดทุเรียนดีสามารถขายผลผลิตภายในหนึ่งวัน ถ้าตลาดไม่ดีต้องใช้เวลา 2-3 วัน จึงจะขายหมด ผู้ขายส่งสามารถติดต่อรับผลผลิตจากหลายพื้นที่ทั้งในเวียดนาม ไทย และกัมพูชา ส่วนทุเรียนที่ผลิตในประเทศได้แก่ กำแพงแสน กำแพงแสน และกำแพงแสน มีการแข่งขันสูงเช่นเดียวกัน มีผู้ขายจำนวนมากหลายราย ผลผลิตส่วนใหญ่มาขายจากพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่

ราคา

ราคาขายทุเรียนในกัมพูชามีราคาแตกต่างกันแหล่งผลิตโดยทุเรียนไทยราคาต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาตามพื้นที่พบว่า ราคาขายในพื้นที่กำแพงแสนมีราคาขายที่สูง เนื่องจากเป็นเมืองท่องเที่ยว และเมื่อพิจารณาตามสายพันธุ์พบว่า ทุเรียนมีราคาสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ชะนีและกาดองกิต ตามลำดับ (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 6.1 ราคาขายทุเรียนในกัมพูชา (บาท/กิโลกรัม)

แหล่งข้อมูล \ สายพันธุ์	กาดองกิด	หมอนทอง	ชะนี
กำปงโสม	80	n/a	100
กำปงจาม	n/a	n/a	n/a
กำปอต	64	96	88
พนมเปญ	48	120	72
ตลาด Neak Meas-Phnom Penh	n/a	44	28
Olampic (Phnom Penh)	n/a	104	48
ตลาด Derm Kor	n/a	n/a	36
ตลาด Boeng Keng Korng	n/a	96	n/a
ตลาด Chars	n/a	80	n/a
ตลาด Kandal	n/a	64	n/a
Steng Trang	n/a	88	n/a

หมายเหตุ: n/a คือ ไม่พบข้อมูล
อัตราแลกเปลี่ยนปี 2555 อ้างอิงจากรนาครแห่งประเทศไทย เท่ากับ 0.0077 บาท/เรียล

ผลตอบแทนและกำไร

จากผลการสำรวจพบว่า ชาวสวนทุเรียนในกัมพูชามีรายได้ที่ดี เนื่องจากราคาขายของผลผลิตมีราคาสูง ปริมาณผลผลิตไม่พอเพียงต่อการบริโภคภายในประเทศ นอกจากนี้ราคาของทุเรียนที่ขายในกัมพูชาพบว่า ทุเรียนกัมพูชามีราคาสูงกว่าทุเรียนที่นำเข้าจากไทยประมาณ 2 เท่า

การค้าขายทุเรียนพบว่า ปัจจุบันพ่อค้าขายส่งทุเรียนในพนมเปญไม่นิยมนำเข้าทุเรียนจากไทยมาขาย เพราะ ได้กำไรต่ำโดยมีกำไรประมาณกิโลกรัมละ 1 บาท ทั้งนี้เกิดจากการแข่งขันสูง

ภาษี

การนำเข้าผลไม้กีดกันมูลค่าเพิ่ม (VAT) 10%

- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries) ประเทศกัมพูชายังไม่มีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการผลิตทุเรียน เนื่องจากยังขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ อีกทั้งเกษตรกรไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการผลิตทุเรียน เช่น การจัดตั้งสมาคมผู้ค้าทุเรียน กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน เป็นต้น จากเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้กัมพูชายังขาดอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการผลิตทุเรียนอยู่ นอกจากนี้ผลการสำรวจยังพบว่าเกษตรกรรวมถึงพ่อค้ากัมพูชาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยผู้ค้าบางรายยังไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนเลยและไม่มีการเตรียมความพร้อมกับการเปิดเสรีการค้าในปี 2558 อย่างไรก็ตามเด็กกัมพูชาให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก มีการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม

- ด้านนโยบายของรัฐบาลกัมพูชา ยังขาดการสนับสนุนการผลิตทุเรียนเป็นอย่างมาก รัฐบาลกัมพูชายังไม่มีการเข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนการผลิตทุเรียนไม่ว่าเรื่องใดก็ตาม ส่วนมากเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจะช่วยเหลือตนเอง และเกษตรกรด้วยกันเอง ซึ่งการขาดความร่วมมือจากภาครัฐของกัมพูชานั้น ส่งผลให้ประเทศกัมพูชายังล้าหลังในการผลิตทุเรียนอยู่ เมื่อเทียบกับทั้งไทยและเวียดนาม อีกทั้งเกษตรกรและผู้ขายทุเรียนในกัมพูชายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เนื่องจากไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้ และบอกถึงโอกาสและอุปสรรคในการเปิดเสรีทางการค้า ส่งผลให้เกษตรกรไม่มีการเตรียมความพร้อมกับการเปิดเสรีการค้าในปี 2558 เลย

3) ประเทศเวียดนาม

- เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Input Factor Conditions)

พื้นที่เพาะปลูก

จากการเก็บข้อมูลพบว่า ปัจจุบันพื้นที่ปลูกทุเรียนในเวียดนามครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัดโดยสามารถแบ่งตามสภาพภูมิประเทศได้ 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ (Mekong Delta) ได้แก่ จังหวัดเตยยางและเบนตร และสภาพพื้นที่ดอน ได้แก่จังหวัดด่งโน โดยการผลิตพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำมีการปลูกผลไม้แบบยกร่องหรือทำเป็นโคกสูงเพื่อช่วยระบายน้ำ ในสภาพพื้นที่ดอนมีการปลูกแบบทั่วไป (ภาพผนวกที่ 1.6) สภาพภูมิอากาศมีฝนตกมาก การผลิตทุเรียนในเวียดนามมีลักษณะเป็นลักษณะเกษตรกรรายย่อยเนื่องจากมีพื้นที่เพาะปลูกจำกัด

ผลผลิต

จากผลการสำรวจพบว่า พันธุ์ทุเรียนพื้นเมืองของเวียดนามมีจำนวนมาก เช่น Ri6, Kho Qua Xanh นอกจากนี้พบการปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทองเพื่อการค้าโดยเน้นส่งออกเป็นหลัก ปริมาณผลผลิตทุเรียนเวียดนามในปี 2555 น้อยกว่าปี 2554 โดยผลผลิตทุเรียนต่อต้นใกล้เคียงกับทุเรียนที่ปลูกในประเทศไทย ทั้งนี้ผลผลิตที่ลดลงเป็นผลมาจากอากาศที่แปรปรวน ฤดูกาลเก็บเกี่ยวในพื้นที่ราบลุ่มสามารถเก็บเกี่ยวก่อนเนื่องจากการทำนอกฤดูด้วยเทคนิคการใช้สารแพคโคลบิวทราโซลร่วมกับการคลุมโคนด้วยผ้าพลาสติก (ภาพผนวกที่ 1.7) โดยผลผลิตออกตั้งแต่เดือนมีนาคม-พฤษภาคม และในพื้นที่ดอนสามารถเก็บเกี่ยวในเดือนมิถุนายน การเก็บเกี่ยวมีการนับอายุวันหลังดอกบานรวมถึงการใช้ไม้เคาะเพื่อฟังเสียงเช่นเดียวกับประเทศไทย

โรคและแมลง

โรคและแมลงของทุเรียนที่พบในเวียดนามเช่นเดียวกับที่พบในประเทศไทย โดยพื้นที่ผลิตทุเรียนในพื้นที่ดอนพบการระบาดของโรคและแมลงมากกว่าพื้นที่ราบลุ่ม โดยเฉพาะโรครากเน่าโคนเน่า ซึ่งเกิดจากเชื้อรา เข้าทำลายที่ราก โคนต้น ลำต้น และกิ่ง ทำให้ต้นทรุดโทรม ใบเหลืองร่วง กิ่งแห้งตาย และต้นทุเรียนตายในที่สุด

การใช้ปุ๋ยและสารเคมี

ชาวสวนเวียดนามส่วนใหญ่ใช้สารเคมีมากเช่นเดียวกับประเทศไทย เนื่องจากการศึกษาเทคโนโลยีต่างๆ ในแหล่งผลิตสำคัญของประเทศไทย โดยการผลิตทุเรียนในพื้นที่ราบลุ่มใช้สารเคมีมากกว่าพื้นที่ดอน เนื่องจากการทำทุเรียนนอกฤดู โดยการใช้สารแพคโคลบิวทราโซล การใช้ปุ๋ยนิยมใช้ปุ๋ยจี้ว่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมี

ต้นทุนและแรงงานการผลิต

ต้นทุนในการผลิตทุเรียนแบ่งเป็นต้นทุนด้านทรัพยากรการผลิต และค่าจ้างแรงงาน โดยจากผลการสำรวจพบว่า ต้นทุนด้านทรัพยากรการผลิตในพื้นที่ราบลุ่มสูงกว่าการผลิตทุเรียนในพื้นที่ดอนค่อนข้างสูง เนื่องจากต้นทุนสารเคมีโคบิวทราโซลรวมถึงค่าพลาสติกคลุมโคน (ตารางที่ 4.31)

ค่าแรงงาน ในพื้นที่ราบลุ่มได้แก่ เตียงยาง ค่าแรงงานทั่วไป 240 บาท/วัน (160,000 VND) และในพื้นที่ดอน ได้แก่ ดองโน ค่าแรงงานทั่วไป 210 บาท/วัน (140,000 VND)

ตารางที่ 6.2 การผลิตทุเรียนในพื้นที่ดอน (Dong Nai) ของประเทศเวียดนาม

ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	ติดผล				เก็บเกี่ยวผล/ บำรุงต้น	ผลิบานครั้งที่ 1		ผลิบานครั้งที่ 2			ออกดอก
พ่นสารเคมี 3 ครั้ง	พ่นสารเคมี 3 ครั้ง	พ่นสารเคมี 3 ครั้ง	พ่นสารเคมี 3 ครั้ง			พ่นสารเคมี 1 ครั้ง	พ่นสารเคมี 1 ครั้ง	พ่นสารเคมี 1 ครั้ง	พ่นสารเคมี 1 ครั้ง	พ่นสารเคมี 1 ครั้ง	พ่นสารเคมี 1 ครั้ง
	ปุ๋ยเคมี 2 กก./ต้น				ขี้วัว 100 กก./ต้น + ปุ๋ยเคมี 2 กก./ต้น		ปุ๋ยเคมี 2 กก./ต้น		ปุ๋ยเคมี 2 กก./ต้น		ปุ๋ยเคมี 2 กก./ต้น

ตารางที่ 6.3 การผลิตทุเรียนในพื้นที่ราบลุ่ม (Ben Tre) ของประเทศเวียดนาม

ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
		เก็บเกี่ยวผล	เก็บเกี่ยวผล/ บำรุงต้น	ผลิบานครั้งที่ 1		ผลิบานครั้งที่ 2		ชักนำการออก ดอกนอกฤดู พ่นสารและ คลุมพลาสติก	ออกดอก	ติดผล	ตัดแต่ง ผลผลิต
พ่นสารเคมี 1 ครั้ง	พ่นสารเคมี 1 ครั้ง			พ่นสารเคมี 1 ครั้ง		พ่นสารเคมี 1 ครั้ง		พ่นสารเคมี 1 ครั้ง	พ่นสารเคมี 1 ครั้ง		
ปุ๋ยเคมี 0.5 กก./ ต้น				ขี้วัว 3 กก./ ต้น + ปุ๋ยเคมี 1 กก./ต้น		ปุ๋ยเคมี 1 กก./ต้น		ปุ๋ยเคมี 1 กก./ต้น			

ตารางที่ 6.4 การผลิตทุเรียนของประเทศไทย

ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ออกดอก/ ติดผล				เก็บเกี่ยวผล	เก็บเกี่ยวผล/ บำรุงต้น	ผลิบานครั้งที่ 1		ผลิบานครั้งที่ 2			ออกดอก
พ่นสารเคมี 3 ครั้ง	พ่นสารเคมี 2 ครั้ง	พ่นสารเคมี 2 ครั้ง				พ่นสารเคมี 2 ครั้ง		พ่นสารเคมี 2 ครั้ง			พ่นสารเคมี 2 ครั้ง
	ปุ๋ยเคมี 2 กก./ต้น		ปุ๋ยเคมี 2 กก./ต้น		ปุ๋ยเคมี 2 กก./ต้น						ปุ๋ยเคมี 2 กก./ต้น

ตารางที่ 6.5 ต้นทุนการผลิตทุเรียนในเวียดนาม (บาท/ไร่)

รายการ	พื้นที่ดอน (Dong Nai)	พื้นที่รายดุ่ม (Ben Tre)
ค่าปุ๋ย	14,657	5,554
ค่าสารเคมีและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ	1,687	6,091
ผลผลิต	705	3885

หมายเหตุ: อัตราแลกเปลี่ยนปี 2555 อ้างอิงจากธนาคารแห่งประเทศไทย เท่ากับ 0.0015 บาท/VND

- เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ทัศนคติ/ความคิดของผู้บริโภค

ประชาชนในเวียดนามนิยมบริโภคผักและผลไม้ ในทุเรียนชาวกัมพูชานิยมบริโภคทุเรียนพื้นเมือง เช่น Ri6, Kho Qua Xanh มากกว่าทุเรียนหมอนทอง (ภาพผนวกที่ 1.8) เนื่องจากชาวเวียดนามนิยมทุเรียนผลเล็ก ขนาดเหมาะสมต่อการบริโภคในหนึ่งครั้ง นอกจากนี้รสชาติเป็นที่นิยมก็ยังมีกลิ่นแรง ราคาต่อผลไม้สูง

ค่านิยม/ความเชื่อ

ชาวเวียดนามมีค่านิยมรักสุขภาพ นิยมบริโภคผักและผลไม้ รวมถึงประเพณีและเทศกาลนิยมบูชาด้วยผลไม้ ทำให้ผลไม้ขายได้ดีในช่วงเทศกาล งานพิธีต่างๆ

รสนิยม/ความชอบ

ชาวเวียดนามนิยมผลทุเรียนขนาดเล็ก รวมถึงชาตินิยมทำให้นิยมผลผลิตภายในประเทศ

ความต้องการของผู้บริโภค

จากผลการสำรวจพบว่า ปัจจุบันชาวสวนทุเรียนนิยมปลูกหมอนทอง ซึ่งปลูกเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศเป็นหลักรวมถึงประเทศกัมพูชา ทำให้ไม่ต้องนำเข้าทุเรียนจากไทย นอกจากนี้การผลิตทุเรียนของเวียดนามสามารถให้ผลผลิตตลอดทั้งปีจากการทำนอกฤดู

- บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Strategy and Rivalry Context)

คู่แข่ง

จากผลการสำรวจพบว่า ปัจจุบันชาวสวนเวียดนามผลิตทุเรียนได้ดีและสามารถไปยังต่างประเทศได้ เช่น จีน สหรัฐอเมริกา แคนาดา ทำให้การแข่งขันของทุเรียนไทยสูงขึ้น อย่างไรก็ตามรัฐบาลรวมถึงเกษตรกรทราบดีว่าประเทศไทยเป็นผู้ผลิตทุเรียนรายใหญ่จึงมีการวางแผนการผลิตเพื่อลดการแข่งขันกับทุเรียนไทย

ราคา

ราคาขายทุเรียนในเวียดนามมีราคาใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 6.6)

ตารางที่ 6.6 ราคาขายทุเรียนในเวียดนาม (บาท/กิโลกรัม)

สายพันธุ์ แหล่งข้อมูล	หมอนทอง	Ri6	Kho Qua Xanh
ดองโน	36	n/a	n/a
เบนเตร	42	42	28
เบนเตร	36	39	n/a

หมายเหตุ: n/a คือ ไม่พบข้อมูล

อัตราแลกเปลี่ยนปี 2555 อ้างอิงจากธนาคารแห่งประเทศไทย เท่ากับ 0.0015 บาท/VND

ผลตอบแทนและกำไร

จากผลการสำรวจพบว่า ชาวสวนทุเรียนในเวียดนามมีรายได้ที่ดี เนื่องจากราคาขายของผลผลิตมีราคาสูง โดยสามารถจำหน่ายเพื่อการส่งออกได้ และทุเรียนเวียดนามมีราคาสูงกว่าทุเรียนไทย

ภาษี

ไม่มีการเก็บภาษีกับผลไม้

- **อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries)** เวียดนามมีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการผลิตทุเรียน เช่นเดียวกับไทย ทั้งนี้เป็นผลมาจากภาครัฐให้ความสำคัญกับการผลิตทุเรียน โดยให้งบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และช่วยเหลือเกษตรกรในทุกๆเรื่องที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสนับสนุนอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้แก่ ทุเรียนแช่แข็ง อย่างไรก็ตามเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

- **ด้านนโยบายของรัฐบาลเวียดนาม** เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนชาวเวียดนามได้รับการสนับสนุนการผลิตทุเรียนเป็นอย่างมาก รัฐบาลให้ความสำคัญและใส่ใจเกษตรกรในทุกๆเรื่อง ทั้งในด้านปัจจัยการผลิต รวมถึงกลุ่มสหกรณ์ผู้ขายทุเรียน สนับสนุนการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีการผลิต และแสวงหาตลาดใหม่ และขยายตลาดเพื่อรองรับผลผลิตทุเรียน ส่งผลให้เวียดนามซึ่งเป็นประเทศคู่แข่งรายสำคัญที่ประเทศไทยควรศึกษาและรัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญกับการผลิตทุเรียนไทยให้มากขึ้น อีกทั้งรัฐบาลเวียดนามมีนโยบายที่จริงจังได้แก่ การกำหนดพื้นที่ปลูก มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร (VietGAP) รวมถึงส่งเสริมการบริโภคผลไม้ในประเทศผ่านการจัดเทศกาลผลไม้ (ภาพผนวกที่ 1.9)

ตารางที่ 6.7 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของทุเรียน

ประเด็นพิจารณา	ไทย	กัมพูชา	เวียดนาม
เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต	3.33	2.83	2.83
พื้นที่เพาะปลูก	5	1	3
ผลผลิต	4	2	3
ปัญหาโรคและแมลง	3	4	3
การเข้าถึงปุ๋ยและสารเคมี	4	2	3
ต้นทุนทั้งหมด	2	4	3
ต้นทุนแรงงาน	2	4	2
เงื่อนไขด้านอุปสงค์	3.00	3.67	3.67
ทัศนคติ/ความคิดของผู้บริโภค	3	4	4
ค่านิยม/ความเชื่อ	3	4	4
ความต้องการของผู้บริโภค	3	3	3
บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ	4.4	2.2	3.6
ความได้เปรียบในการแข่งขัน	5	1	3
ราคา	3	4	3
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	5	3	5
ช่องทางการจำหน่าย	5	1	4
ผลตอบแทน/กำไร	4	2	3
อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน	4.67	1.67	3.67
ความพร้อมของระบบโลจิสติกส์ในประเทศ	5	2	4
ความพร้อมของระบบโลจิสติกส์เพื่อการส่งออก	5	2	4
อุตสาหกรรมการแปรรูป	4	1	3
ด้านนโยบายของรัฐบาล	2.67	1.00	3.67
หน่วยงานตรวจสอบ/รับรองมาตรฐาน	2	1	4
การเติบโตของงานวิจัยและพัฒนาด้านการผลิตและแปรรูป	4	1	3
การสนับสนุนเกษตรกรในรูปแบบอื่นๆ	3	1	4
สรุป	3.61	2.27	3.49

จากผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของทุเรียน (ตารางที่ 6.7) สามารถอธิบายได้ดังนี้

เงื่อนไขปัจจัยการผลิต พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุด ใน 3 ประเทศ โดยปัจจัยหลักเป็นผลมาจาก พื้นที่เพาะปลูกมากกว่าอย่างเห็นได้ชัดเจน และผลผลิตต่อไร่สูง และเกษตรกรสามารถเข้าถึงปุ๋ยและสารเคมี ซึ่งสามารถเห็นได้จากจำนวนร้านค้าจำหน่ายสารเคมี และตัวแทนจำหน่ายที่กระจายตัวอยู่ในแหล่งผลิตทุเรียน ในขณะที่ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่มีพื้นที่เพาะปลูกน้อย แต่พบปัญหาโรคและแมลงน้อยที่สุดใน 3 ประเทศ ซึ่งในอนาคตอาจจะเป็นแหล่งผลิตทุเรียนที่สำคัญได้ เนื่องจากมีพื้นที่ว่างซึ่งเหมาะแก่การปลูกทุเรียนอีกเป็นจำนวนมาก

เงื่อนไขด้านอุปสงค์ พบว่า ในประเด็นด้านอุปสงค์ประเทศไทยมีศักยภาพต่ำกว่าอีก 2 ประเทศอย่างชัดเจน ซึ่งผู้บริโภคทั้งประเทศกัมพูชา และเวียดนาม มีทัศนคติที่ดีต่อการบริโภคทุเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุเรียนที่ผลิตภายในประเทศ โดยชาวกัมพูชานิยมบริโภคทุเรียนที่ผลิตภายในประเทศ เนื่องจากการผลิตทุเรียนภายในประเทศไม่มีการใช้สารเคมี หรือมีการใช้สารเคมีน้อย ในขณะที่ผู้บริโภคชาวเวียดนามเลือกบริโภคทุเรียนภายในประเทศ เนื่องจากขนาดผลเล็กถึงปานกลาง เหมาะสมกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว

เงื่อนไขด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ พบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันมากกว่าอีก 2 ประเทศ โดยประเทศไทยสามารถผลิตและส่งออกสู่ตลาดโลกได้ ในขณะที่อีก 2 ประเทศเน้นการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศเป็นหลัก ประเทศเวียดนามมีการส่งออกไปยังต่างประเทศเพียงเล็กน้อย อีกปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ช่องทางการจำหน่าย ซึ่งประเทศไทยมีพ่อค้า ผู้ส่งออก และตัวแทนจำหน่ายในระบบการค้าทุเรียนเป็นจำนวนมาก อีกทั้งด้วยระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพทำให้เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในประเทศไทยได้รับผลตอบแทน และกำไรต่อไร่สูงกว่าอีก 2 ประเทศ

เงื่อนไขอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน พบว่า ในประเด็นนี้ประเทศไทยมีศักยภาพสูงกว่าอีก 2 ประเทศอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากความพร้อมของระบบโลจิสติกส์ และการรองรับของอุตสาหกรรมแปรรูป

เงื่อนไขด้านนโยบายของรัฐบาล พบว่า รัฐบาลของประเทศเวียดนามมีศักยภาพในการสนับสนุนมากกว่าอีก 2 ประเทศอย่างชัดเจน โดยที่รัฐบาลเวียดนามมียุทธศาสตร์ และเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การกำหนดพื้นที่ปลูก (Zoning) และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแก่พืช (GAP) ในขณะที่ประเทศไทยมีเพียงนโยบาย แต่ขาดการนำไปสู่การปฏิบัติ ส่วนรัฐบาลประเทศกัมพูชาไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับภาคการเกษตรเลย

6.2.2 มังคุด

1) ประเทศไทย

ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีการผลิตมังคุดที่ได้ผลผลิตค่อนข้างสูง เนื่องจากมังคุดเป็นผลไม้เมืองร้อนจึงเจริญเติบโตได้ดีในประเทศไทย มากกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ โดยแหล่งผลิตมังคุดที่สำคัญของไทยได้แก่ จันทบุรี ชุมพร และนครศรีธรรมราช

- เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Input Factor Conditions)

พื้นที่เพาะปลูก

ในปัจจุบันพื้นที่การเพาะปลูกมังคุดเริ่มลดลง เนื่องจากไม่มีผลผลิตหรือมีน้อยติดต่อกันหลายปี ติดต่อกัน ขณะเดียวกันไม้ผลชนิดอื่นมีราคาดี เช่น ลำไยและทุเรียน เกษตรกรจึงเปลี่ยนพืชเป็นชนิดอื่นๆ

ผลผลิต

ผลผลิตมังคุดลดลง เนื่องจากพื้นที่ลดลงและไม่มีผลผลิต การเก็บเกี่ยวมีการระมัดระวังมากขึ้น

โรคและแมลง

แมลงศัตรูของมังคุดพบน้อยมาก พบเฉพาะเพลี้ยไฟ ทำให้ผิวมังคุดไม่สวยงาม

ปุ๋ยและสารเคมี

การใส่ปุ๋ยใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี เน้นการผลิตแบบธรรมชาติ มีการพ่นสารเคมีช่วงออกดอกและติดผล เท่านั้น ชาวสวนมังคุดให้ความสำคัญกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่แก่พืช (GAP) มากขึ้น

ต้นทุนและแรงงานการผลิต

ต้นทุนในการผลิตมังคุดแบ่งเป็นต้นทุนด้านทรัพยากรการผลิต และค่าจ้างแรงงาน โดยจากผลการสำรวจพบว่า ต้นทุนแรงงานคิดเป็น 50% ของต้นทุนทั้งหมด โดยค่าใช้จ่ายแรงงานเก็บเกี่ยวมากที่สุด การจ้างคิดแบบเหมาจ่ายต่อผลผลิต 1 กิโลกรัม

- เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ทัศนคติ/ความคิดของผู้บริโภค

คนไทยและชาวต่างชาตินิยมมังคุดมาก นอกจากนี้ผู้บริโภคนิยมรับประทานมังคุดหลังจากทานทุเรียน

ค่านิยม/ความเชื่อ

ผู้บริโภคบางกลุ่มนิยมบริโภคมังคุดผิวลายซึ่งมีรสหวานมากกว่าผลมังคุดที่ผิวมันเงา สวยงาม

ความต้องการของผู้บริโภค

ผู้บริโภคนิยมเลือกซื้อผลมังคุดขนาดปานกลางและเล็กมากกว่าขนาดใหญ่

การแบ่งส่วนตลาด

การแบ่งส่วนตลาดของการค้าขายทุเรียนพบว่า ผลผลิตเพียง 6% ส่งออกไปยังต่างประเทศ ปริมาณที่เหลือบริโภคภายในประเทศ โดยการผลิตของเกษตรกรเน้นผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีนมากที่สุด

- บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Strategy and Rivalry Context)

คู่แข่ง

จากผลการสำรวจพบว่า เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตมังคุดคุณภาพที่เข้มแข็ง และสามารถต่อรองราคากับผู้ส่งออกได้

ราคา

ราคาของมังคุดขึ้นกับเกรดของผลผลิต โดยมีการคัดแยกเกรดจำนวนมากถึง 13 เกรด โดยผลผลิตที่มีขนาดมากกว่า 90 กรัมและผิวผลมันสดใส มีราคาสูงสุด

กลยุทธ์การจำหน่าย

มังคุดเป็นผลไม้ที่สูญเสียได้ง่าย เกิดอาการเปลือกแข็งหลังจากเปลือกได้รับความเสียหาย ทำให้เกิดการขายสินค้าที่มีการรับประกันสินค้าและมีราคาจำหน่ายสูงเกิดขึ้น โดยขายในแหล่งที่มีความต้องการสินค้าคุณภาพ

ผลตอบแทน/กำไร

จากผลการสำรวจพบว่า มังคุดเป็นผลไม้ที่ให้ผลตอบแทนไม่แน่นอน และมีต้นทุนแรงงานสูง เกษตรกรบางรายจึงหันไปปลูกพืชชนิดอื่นแทน

- **อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries)** อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการผลิตมังคุดของไทยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการแปรรูป โดยมีการแปรรูปมังคุดในรูปแบบต่างๆ เพื่อการส่งออก เช่น มังคุดกวน น้ำมังคุด ผลิตภัณฑ์ของฝากอื่นๆ สินค้าเหล่านี้เป็นสิ่งที่ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งในภูมิภาคอาเซียนได้

- **ด้านนโยบายรัฐบาลไทย** เกษตรกรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลพอสมควรผ่านการรวมกลุ่มผลิตมังคุดคุณภาพ และได้รับการสนับสนุนได้แก่ ตะกร้าพลาสติก บรรจุภัณฑ์ การวิเคราะห์สารพิษ ซึ่งเกษตรกรมองว่าได้รับการสนับสนุนพอเพียงสามารถส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ และควรดำเนินการในผลไม้ชนิด

อื่นๆ อย่างไรก็ตามภาครัฐควรให้ความสำคัญกับระบบการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี (GAP) ให้เข้มแข็งและจริงจังเพื่อรักษามาตรฐานการผลิตมังคุดของไทย

2) ประเทศกัมพูชา

- เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Input Factor Conditions)

พื้นที่เพาะปลูก

ในปัจจุบันพื้นที่การเพาะปลูกมังคุดในกัมพูชามีน้อยมาก เนื่องจากอายุการให้ผลผลิตใช้เวลานาน โดยพื้นที่ที่มีการปลูกมังคุดอยู่ในแหล่งเดียวกับที่มีการผลิตมังคุด

ผลผลิต

ผลผลิตมังคุดที่ปลูกในกัมพูชามีปริมาณมากหรือน้อยไม่แน่นอนขึ้นกับสภาพภูมิอากาศเช่นเดียวกับประเทศไทย โดยคุณภาพผลมังคุดไม่แตกต่างกัน ผลมังคุดมีสีผลและไม่มีร่องรอยจากการเข้าทำลายของเพลี้ยไฟ

โรคและแมลง

แมลงศัตรูของมังคุดพบน้อยมาก โดยเฉพาะเพลี้ยไฟ ทำให้ผิวมังคุดสวยงาม

ปุ๋ยและสารเคมี

การใส่ปุ๋ยใช้ปุ๋ยจี้วัวเป็นหลัก และไม่มีการใช้สารเคมีหรือมีการใช้น้อยมาก เน้นการผลิตแบบธรรมชาติ

ต้นทุนและแรงงานการผลิต

ต้นทุนในการผลิตมังคุดแบ่งเป็นต้นทุนด้านทรัพยากรการผลิต และค่าจ้างแรงงาน โดยจากผลการสำรวจพบว่า ต้นทุนด้านทรัพยากรการผลิตที่กำปงโสมค่อนข้างสูง เนื่องจากราคาที่ดินสูง น้ำมันมีราคาแพงถึงลิตรละ 40 บาท ซึ่งใกล้เคียงกับราคาน้ำมันที่ประเทศไทย ทำให้เกษตรกรบางส่วนนำผลมังคุดไปเก็บไว้ที่บ้าน แล้วให้พ่อค้าคนกลางไปรับซื้อถึงแหล่งผลิตเพื่อลดต้นทุนค่าขนส่ง ปุ๋ยเคมีราคาสูงกว่าประเทศไทยเนื่องจากค่าขนส่ง ปุ๋ยจี้วัวราคาถูกประมาณ 30 บาทต่อกระสอบ

ด้านการจ้างงาน ในส่วนของค่าจ้างแรงงานของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน โดยที่กำปงโสมและกำปงจาม ค่าแรงงานค่อนข้างถูก ค่าจ้างแรงงานวันละ 80 บาท หรือประมาณ 2,400 บาท/เดือน ส่วนที่กำปอต ค่าแรงวันละ 160 บาท หรือประมาณ 4,800 บาท/เดือน เนื่องจากแรงงานท้องถิ่นหายาก

- เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ทัศนคติ/ความคิดของผู้บริโภค

คนกัมพูชาส่วนใหญ่ชอบผลไม้ไทยมาก แต่กลัวเรื่องสารเคมี ส่วนใหญ่แล้วซื้อผลไม้ที่ผลิตภายในประเทศมากกว่าของไทย ถึงแม้ว่าราคาจะสูงกว่า

ค่านิยม/ความเชื่อ

ชาวกัมพูชานิยมบริโภคผลไม้ไทย ส่วนน้อยที่บริโภคผลไม้จากเวียดนาม ซึ่งผลไม้ของเวียดนามมีทุกอย่างเหมือนของไทย แต่มีผลผลิตมีจำนวนน้อยกว่าและคุณภาพไม่ดี เช่น ผลมีขนาดเล็ก ส่วนผลไม้ไทยอร่อยกว่า สวยกว่า ชาวกัมพูชาส่วนใหญ่ซื้อสินค้าที่มีคุณภาพแม้ว่าราคาสูง

ความต้องการของผู้บริโภค

ชาวกัมพูชานิยมซื้อมังคุดโดยปกติเลือกซื้อผลที่มีขนาดเล็ก กรณีลูกใหญ่นิยมซื้อไปในช่วงงานบุญหรือเทศกาล งานพิธีต่างๆ และในช่วงวันพระมีความต้องการผลผลิตมากขึ้น อย่างไรก็ตามผลมังคุดของกัมพูชาขายได้ราคาสูงกว่าเนื่องจากไม่มีผลผลิตที่เสียหายหรือผลผลิตเสียหายน้อยกว่า

จากการสัมภาษณ์ผู้นำเข้าผลไม้รายใหญ่ พบว่าในช่วงเวลาที่มีการนำเข้าสูงสุดประมาณ 90-200 ตัน/วัน โดยขายผลผลิตในกัมพูชาประมาณ 30% และส่งไปขายเวียดนาม 70 %

-บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Strategy and Rivalry Context)

คู่แข่ง

มังคุดกัมพูชามีปริมาณไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ ทำให้ผลมังคุดส่วนใหญ่ที่ขายในประเทศกัมพูชาเป็นผลมังคุดจากไทย อย่างไรก็ตามผลมังคุดกัมพูชาที่คุณภาพดีมีการรวบรวมเพื่อนำมาขายในตลาดในเมืองพนมเปญ โดยผลมังคุดเหล่านี้มีคุณภาพดีกว่ามังคุดไทยในเรื่องความสดของผลผลิต ผลผลิตที่มีคุณภาพปานกลาง ผลมีขนาดเล็กมีการรวบรวมและจำหน่ายในตลาดท้องถิ่น

ราคา

ราคาของมังคุดขึ้นกับเกรดของผลผลิต โดยราคาขายของมังคุดที่ผลิตในประเทศกัมพูชาสูงกว่ามังคุดไทย โดยราคาขายในตลาดพนมเปญพบว่า มังคุดกัมพูชามีราคาขาย 56 บาท มังคุดไทย 40 บาท

การขนส่ง

การขนส่งใช้การขนส่งด้วยรถบรรทุก สำหรับการนำเข้ามังคุดจากไทยมีการติดต่อส่งสินค้าไปยังตัวแทนหรือชาวกัมพูชาที่ซื้อสินค้าในจังหวัดจันทบุรีหรือตราด เมื่อส่งมาถึงชายแดนแล้วรถบรรทุกรับผลผลิตที่ชายแดน มีค่าขนส่ง 1 ตระกร้า (20 กิโลกรัม) ประมาณ 40 บาท ระยะเวลาในการเดินทางจากชายแดน (20.00 น.) ถึงพนมเปญ (4.00 น.) นอกจากนี้มีต้นทุนของน้ำมันสูง

ภาษี

การนำเข้าผลไม้คิดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) 10%

กลยุทธ์การจำหน่าย

มังคุดของกัมพูชาส่วนใหญ่มาจากท่าปอดและท่าปงจามการค้าขายและบริโภคภายในประเทศเท่านั้น กรณีผลมังคุดจากไทยมีการขายในตลาดขายส่งในพนมเปญ ตลาดขายส่งเปิดขายตั้งแต่ 1.00-19.00 น. โดยในช่วง 2.00-3.00 เป็นช่วงเวลาที่ขายได้ดีที่สุด นอกจากนี้ผลมังคุดบางส่วนถูกส่งต่อไปยังเวียดนาม (โฮจิมินห์)

ผลตอบแทน/กำไร

ชาวกัมพูชาที่ซื้อมังคุดเข้ามาและมีการส่งออกต่อไปยังเวียดนาม (โฮจิมินห์) ได้กำไรจากการขายมังคุดกิโลกรัมละ 1 บาท สำหรับการขายส่งมังคุดได้กำไรเฉลี่ยประมาณกิโลกรัมละ 50 สตางค์ ซึ่งรัฐบาลไม่มีบทบาทในการเข้ามาช่วยเหลือ ส่วนในพื้นที่ของกัมพูชา คนส่วนใหญ่มีเงินทุนในการทำสวน

- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries) ประเทศกัมพูชายังไม่มีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการผลิตมังคุด เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดยังมีน้อย อีกทั้งยังขาดแคลนแรงงานทำสวนทั้งแรงงานทั่วไป และแรงงานฝีมือ รวมถึงระบบขนส่งก็ไม่มีพัฒนาการ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กัมพูชายังไม่มีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุน

- ด้านนโยบายของรัฐบาลกัมพูชา ภาครัฐของกัมพูชายังไม่มีการเข้ามาสนับสนุนการผลิตมังคุดเห็นได้จากผลผลิตมังคุดของกัมพูชาในแต่ละปียังไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนไทยประเทศ

3) ประเทศเวียดนาม

-เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Input Factor Conditions)

พื้นที่เพาะปลูก

ในปัจจุบันพื้นที่การเพาะปลูกมังคุดในเวียดนามกระจายตามแหล่งผลิตมังคุดเช่น เตียนยาง เบนตร และดองไน ลักษณะการปลูกสามารถแบ่งตามสภาพภูมิประเทศได้ 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ (Mekong Delta) ได้แก่ จังหวัดเตียนยางและเบนตร และสภาพพื้นที่ดอน ได้แก่จังหวัดดองไน โดยการผลิตพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำมีการปลูกผลไม้แบบยกร่องเพื่อช่วยระบายน้ำ การผลิตมังคุดในเวียดนามมีลักษณะเป็นเกษตรกรรายย่อยเนื่องจากมีพื้นที่เพาะปลูกจำกัด และปลูกแซมกับทุเรียนหรือลองกอง

ผลผลิต

จากผลการสำรวจพบว่า ปริมาณผลผลิตมังคุดเวียดนามในปี 2555 น้อยกว่าปี 2554 ทั้งนี้ผลผลิตที่ลดลงเป็นผลมาจากอากาศที่แปรปรวน การเก็บเกี่ยวใช้อุปกรณ์คล้ายคลึงกับประเทศไทย ทำให้ผลมังคุดมีคุณภาพดี อย่างไรก็ตามพบปัญหาเนื้อแก้วยางไหลในปริมาณมากสำหรับมังคุดที่ปลูกในพื้นที่ราบลุ่มฤดูกาลของมังคุดสามารถเก็บเกี่ยวในเดือนเมษายน-กันยายน

โรคและแมลง

โรคและแมลงของมังคุดที่พบในเวียดนามพบน้อยมาก เช่น เพลี้ยไฟ

การใส่ปุ๋ยและสารเคมี

ชาวสวนมังคุดเวียดนามให้ความสำคัญกับการผลิตมังคุดน้อยเน้นแบบธรรมชาติ ในกรณีที่ปลูกร่วมกับมังคุดก็มีการพ่นสารเคมีพร้อมกับการฉีดพ่นมังคุดเป็นครั้งคราว และมีการใส่ปุ๋ยในช่วงที่มีผลผลิต

อย่างไรการผลิตมังคุด ภาครัฐสนับสนุนให้เกษตรกรทำระบบการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพ (VietGAP) โดยมีการจัดบันทึกการปฏิบัติงาน (ภาพผนวกที่ 1.10)

ต้นทุนและแรงงานการผลิต

ต้นทุนในการผลิตมังคุดเน้นค่าจ้างแรงงานเป็นหลัก โดยเฉพาะแรงงานเก็บเกี่ยวคิดเป็น 10% ของรายได้

- เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ทัศนคติ/ความคิดของผู้บริโภค

ประชาชนในเวียดนามนิยมบริโภคผักและผลไม้ ชาวกัมพูชานิยมบริโภคมังคุดมาก

ค่านิยม/ความเชื่อ

ชาวเวียดนามมีค่านิยมรักสุขภาพ นิยมบริโภคผักและผลไม้ รวมถึงประเพณีและเทศกาลนิยมบูชาด้วยผลไม้ ทำให้ผลไม้ขายได้ดีในช่วงเทศกาล งานพิธีต่างๆ

รสนิยม/ความชอบ

ชาวเวียดนามนิยมผลผลิตภายในประเทศ เนื่องจากมังคุดเวียดนามสดกว่ามังคุดไทย (ภาพผนวกที่ 1.11)

- บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Strategy and Rivalry Context)

คู่แข่ง

จากผลการสำรวจพบว่า ปัจจุบันชาวสวนเวียดนามผลิตมังคุดได้ดี ภายหลังจากที่นำมังคุดวางจำหน่าย ผลมังคุดมีความสดมากกว่ามังคุดไทย อย่างไรก็ตามมังคุดของไทยมีจุดเด่นด้านรสชาติ

ราคา

ราคาขายมังคุดในเวียดนามขึ้นกับเกรดของมังคุด โดยมีการคัดแยกผลผลิตเป็น 3 เกรด ตามขนาดผล มีราคาใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 4.34)

ตารางที่ 6.8 ราคาขายมังคุดในเวียดนาม (บาท/กิโลกรัม)

แหล่งข้อมูล \ ผลไม้	มังคุด
ต้องโน	45
เบนเตร	36
โฮจิมินห์ (ตลาดเบนถ่าน)	75-90

หมายเหตุ: อัตราแลกเปลี่ยนปี 2555 อ้างอิงจากธนาคารแห่งประเทศไทย เท่ากับ 0.0015 บาท/VND

ผลตอบแทนและกำไร

จากผลการสำรวจพบว่า ชาวสวนมังคุดในเวียดนามมีรายได้ที่ดี เนื่องจากราคาขายของผลผลิตมีราคาสูงโดยมังคุดเวียดนามมีราคาสูงกว่ามังคุดไทย

ภาษี

ไม่มีการเก็บภาษีกับผลไม้

- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries) ประเทศเวียดนามมีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการผลิตมังคุด โดยมีอุตสาหกรรมการแปรรูปผลไม้รองรับการสนับสนุนนโยบายการผลิตของมังคุด

- ด้านนโยบายของรัฐบาลเวียดนาม มีการสนับสนุนการผลิตมังคุดเป็นอย่างมาก รัฐบาลเวียดนามมีนโยบายที่จริงจังได้แก่ การกำหนดพื้นที่ปลูก มาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร (VietGAP) รวมถึงการสนับสนุนอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้แก่ การแช่แข็ง การฉายรังสี อย่างไรก็ตามเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตาราง 6.9 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของมังคุด

ประเด็นพิจารณา	ไทย	กัมพูชา	เวียดนาม
เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต	3.50	3.00	3.00
พื้นที่เพาะปลูก	5	1	3
ผลผลิต	4	2	2
ปัญหาโรคและแมลง	3	4	4
การเข้าถึงปุ๋ยและสารเคมี	4	2	3
ต้นทุนทั้งหมด	3	5	4
ต้นทุนแรงงาน	2	4	2
เงื่อนไขด้านอุปสงค์	5.00	4.67	5.00
ทัศนคติ/ความคิดของผู้บริโภค	5	4	5
ค่านิยม/ความเชื่อ	5	5	5
ความต้องการของผู้บริโภค	5	5	5
บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของรัฐกิจ	4.2	2.2	3.4
ความได้เปรียบในการแข่งขัน	4	2	3
ราคา	3	3	3
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	5	3	5
ช่องทางการจำหน่าย	5	1	3
ผลตอบแทน/กำไร	4	2	3
อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน	4.67	1.67	3.33
ความพร้อมของระบบโลจิสติกส์ในประเทศ	5	2	4
ความพร้อมของระบบโลจิสติกส์เพื่อการส่งออก	5	2	4
อุตสาหกรรมการแปรรูป	4	1	2
ค่านโยบายของรัฐบาล	3.67	1.00	3.00
หน่วยงานตรวจสอบ/รับรองมาตรฐาน	3	1	4
การเติบโตของงานวิจัยและพัฒนาด้านการผลิตและแปรรูป	4	1	2
การสนับสนุนเกษตรกรในรูปแบบอื่นๆ	4	1	3
สรุป	4.21	2.51	3.55

จากผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันของมังคุด (ตารางที่ 6.9) สามารถอธิบายได้ดังนี้

เงื่อนไขปัจจัยการผลิต พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุด ใน 3 ประเทศ โดยปัจจัยหลักเป็นผลมาจาก พื้นที่เพาะปลูกมากกว่าอย่างเห็นได้ชัดเจน และผลผลิตต่อไร่สูง และเกษตรกรสามารถเข้าถึงปุ๋ยและสารเคมี ซึ่งสามารถเห็นได้จากจำนวนร้านค้าจำหน่ายสารเคมี และตัวแทนจำหน่ายที่กระจายตัวอยู่ในแหล่งผลิตมังคุด อีกทั้งปริมาณผลผลิตของอีก 2 ประเทศมีน้อยมาก และพบว่าในประเทศกัมพูชาและเวียดนามมีปัญหาโรคและแมลงเข้าทำลายผลผลิตน้อยมาก

เงื่อนไขด้านอุปสงค์ พบว่า มังคุดเป็นผลไม้ที่เป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมากในทั้ง 3 ประเทศ เนื่องด้วยเป็นผลไม้ที่ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดี และนิยมบริโภคมาก อีกทั้งในอีก 2 ประเทศผลิตได้ในปริมาณน้อย ฉะนั้นความต้องการมังคุดยังคงที่จะเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง

เงื่อนไขด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ พบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันมากกว่าอีก 2 ประเทศ โดยประเทศไทยสามารถผลิตและส่งออกสู่ตลาดโลกได้ ในขณะที่อีก 2 ประเทศผลิตได้ในปริมาณน้อยมาก และไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ ทำให้จำเป็นต้องนำเข้ามังคุดจากประเทศไทยเป็นจำนวนมาก อีกปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ช่องทางการจำหน่าย ซึ่งประเทศไทยมีพ่อค้า ผู้ส่งออก และตัวแทนจำหน่ายในระบบการค้ามังคุดเป็นจำนวนมาก อีกทั้งด้วยระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในประเทศไทยได้รับผลตอบแทน และกำไรต่อไร่สูงกว่าอีก 2 ประเทศ

เงื่อนไขอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน พบว่า ในประเด็นนี้ประเทศไทยมีศักยภาพสูงกว่าอีก 2 ประเทศอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากความพร้อมของระบบโลจิสติกส์ และการรองรับของอุตสาหกรรมแปรรูป

เงื่อนไขด้านนโยบายของรัฐบาล พบว่า รัฐบาลของประเทศไทยมีศักยภาพในการสนับสนุนมากกว่าอีก 2 ประเทศอย่างชัดเจน โดยที่รัฐบาลไทยมีนโยบายในการสนับสนุน เช่น บรรจุกัญช์ การวิเคราะห์สารพิษตกค้าง เป็นต้น ในขณะที่รัฐบาลเวียดนามมียุทธศาสตร์ และเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การกำหนดพื้นที่ปลูก (Zoning) และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแก่พืช (VietGAP) เช่นกัน

6.2.3 ลองกอง

1) ประเทศไทย

ลองกองเป็นผลไม้เขตร้อนที่มีถิ่นกำเนิดและแพร่หลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แหล่งผลิตลองกองที่สำคัญทางภาคตะวันออกของไทย ได้แก่ จันทบุรี และภาคใต้ ได้แก่ ยะลา นราธิวาส และ นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้บริโภคในประเทศ นอกจากการบริโภคภายในประเทศแล้ว ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศรู้จักลองกองมากขึ้น ทำให้มีความต้องการมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะจากประเทศจีน ซึ่งลองกองยังเป็นผลไม้ที่มีการส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา และเวียดนาม

- เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Input Factor Conditions)

พื้นที่เพาะปลูก

การเก็บข้อมูลภาคสนามในแหล่งผลิตสำคัญคือ ภาคตะวันออก และจังหวัดศรีสะเกษ รวมถึงข้อมูลทุติยภูมิพบว่า พื้นที่ปลูกทุเรียนลดลงเนื่องจากเกษตรกรปรับเปลี่ยนพืชเป็นยางพารา รวมถึงปัญหาโรคและแมลง และพบว่าสภาพภูมิอากาศที่แปรเปลี่ยนไปส่งผลต่อปริมาณผลผลิต ปัจจุบันพื้นที่ปลูกในภาคตะวันออก และจังหวัดศรีสะเกษเริ่มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากราคาผลผลิตมีราคาสูงขึ้น เกษตรกรหันกลับมาปลูกทุเรียน

ผลผลิต

จากผลการสำรวจพบว่า พันธุ์ทุเรียนที่นิยมปลูกได้แก่ ทุเรียนหมอนทอง เกษตรกรมั่นใจว่าไม่มีปัญหาด้านตลาด เนื่องจากสามารถแปรรูปได้ เช่น ทุเรียนกวน ทุเรียนทอด และทุเรียนแช่แข็ง ฤดูกาลของผลผลิตในภาคตะวันออกคือ ตั้งแต่เดือน เมษายน-มิถุนายน และจังหวัดศรีสะเกษ คือ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ทำให้ผลผลิตในจังหวัดศรีสะเกษเป็นที่นิยมและเป็นที่ต้องการของตลาดอีกแห่งหนึ่ง ในเรื่องปัญหาทุเรียนอ่อน พบว่า มีความร่วมมือและหาวิธีการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการแก้ไขปัญหาผลผลิตล้นตลาดมีการรับประกันราคาโดยรับซื้อทุเรียนคุณภาพเพื่อนำไปแปรรูป

โรคและแมลง

โรคและแมลงของทุเรียนที่สำคัญได้แก่ โรคลำต้นและกิ่งเน่า จากเชื้อราไฟทอปทอรา และด้วงเจาะต้น พบในพื้นที่ผลิตทุเรียนภาคตะวันออก และจังหวัดศรีสะเกษ ทำให้ต้นทุเรียนตายและทรุดโทรมเป็นจำนวนมาก

การใช้ปุ๋ยและสารเคมี

ชาวสวนทุเรียนสามารถเข้าถึงปุ๋ยและสารเคมีได้ง่ายและสะดวก เกษตรกรมีความรู้ในการใช้มากขึ้น จากการอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ ในจังหวัดศรีสะเกษมีการแจกปุ๋ยและสารเคมีเป็นจำนวนมาก ชาวสวนทุเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่แก่พืช (GAP)

ต้นทุนและแรงงานการผลิต

ต้นทุนในการผลิตทุเรียนแบ่งเป็นต้นทุนด้านทรัพยากรการผลิต และค่าจ้างแรงงาน โดยจากการสำรวจพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นว่าต้นทุนเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปัจจัยการผลิตขึ้นราคา

ด้านการจ้างงาน ในส่วนของค่าจ้างแรงงานของแต่ละพื้นที่ปัญหาแตกต่างกัน โดยพื้นที่ภาคตะวันออกมีการใช้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น ค่าจ้างแรงงานทั่วไปวันละ 180-200 บาท ส่วนแรงงานพ่นสารเคมี พบว่าในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษมีราคาสูงมาก โดยการจ้างเหมาพ่นสารเคมี ถึงขนาด 200 ลิตรละ 200 บาท (วันละ 500 บาท)

- เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ทัศนคติ/ความคิดของผู้บริโภค

ผู้บริโภคชาวไทยพบปัญหาทุเรียนด้อยคุณภาพมากขึ้น เนื่องจากผลผลิตที่มีคุณภาพถูกส่งออกไปยังต่างประเทศและนำผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพมาจำหน่ายในประเทศ

ค่านิยม/ความเชื่อ

ปัจจุบันค่านิยมการรับประทานทุเรียนพบว่า กลุ่มคนรักสุขภาพยังเชื่อว่าการรับประทานทุเรียนจำนวนมากส่งผลเสียต่อสุขภาพ นอกจากนี้สื่อโทรทัศน์มีผลต่อผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภครู้จักทุเรียนสายพันธุ์ใหม่เพิ่มมากขึ้น

รสนิยม/ความชอบ

จากการสำรวจพบว่า ผู้บริโภคที่กัมพูชาส่วนใหญ่นิยมบริโภคทุเรียนพันธุ์หมอนทอง เพราะมีปริมาณเนื้อมากและกลิ่นไม่รุนแรง นอกจากนี้ทุเรียนสายพันธุ์ใหม่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับเพิ่มมากขึ้น

ความต้องการของผู้บริโภค

จากการสำรวจพบว่า ผู้บริโภคชาวกัมพูชานิยมทุเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นทุเรียนที่ผลิตในประเทศจึงไม่พอต่อการบริโภคภายในประเทศ โดยเฉพาะแหล่งผลิตทุเรียนในกำแพงโสมซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้ทะเลและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชาวกัมพูชา มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากจึงทำให้ความต้องการทุเรียนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

การแบ่งส่วนตลาด

การแบ่งส่วนตลาดของการค้าขายทุเรียนพบว่า ผลผลิตเพียง 3.5% ส่งออกไปยังต่างประเทศ ปริมาณที่เหลือบริโภคภายในประเทศ โดยการผลิตของเกษตรกรเน้นผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีนมากที่สุด

- บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Strategy and Rivalry Context)

คู่แข่ง

จากผลการสำรวจพบว่า การแข่งขันในตลาดทุเรียนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผู้ส่งออกสินค้าไปยังประเทศจีนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ตลาดส่งออกในประเทศอื่นๆ มีความสำคัญน้อย โดยมีการแย่งชิงผลผลิตจากเกษตรกรโดยตรงจากการแข่งขันของผู้รวบรวม

ราคา

ราคาขายทุเรียนในเกรดส่งออกสูงมากกว่าทุเรียนเกรดในประเทศ 50-100% และพบว่าช่วงเดือนพฤษภาคมเป็นช่วงเวลาที่มีราคาถูกที่สุด เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก รวมถึงเป็นช่วงเวลาที่มีโรงเรียนเปิด ผู้บริโภคมีความต้องการน้อยลง

ผลตอบแทนและกำไร

จากผลการสำรวจพบว่า ทุเรียนเป็นผลไม้ที่ให้ผลตอบแทนต่อไร่สูง มากกว่า 100,000 บาท ทำให้เกษตรกรหันกลับมาปลูกทุเรียนอีกครั้งหนึ่ง

- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries) ลองกองไทยมีนโยบายสนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปลองกอง และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการที่มาลงทุนตั้งประกอบกิจการโรงงานในพื้นที่ ซึ่งเป็นการรองรับผลผลิตที่ออกสู่ตลาดจำนวนมากในฤดูลองกอง

- นโยบายของรัฐของไทย ภาครัฐยังไม่มีช่วยเหลือหรือสนับสนุนการผลิตลองกองเท่าที่ควร และไม่สามารถดำเนินการในลักษณะเครือข่ายกับภาคเอกชนเพื่อแสดงบทบาทในการส่งเสริมเกษตรกร ส่งผลให้ภาวะการแข่งขันภายในประเทศสูง พ่อค้าชาวกัมพูชาเข้ามาซื้อขายถึงแหล่งผลิต ดังนั้นภาครัฐควรมีนโยบายเร่งช่วยเหลือผู้ประกอบการและเกษตรกรอย่างจริงจังเพื่อรองรับผลผลิตและสร้างเสถียรภาพให้ดียิ่งขึ้น

2) ประเทศกัมพูชา

- เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Input Factor Conditions)

ไม่พบการผลิตลองกองเชิงการค้า

- เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ทัศนคติ/ความคิดของผู้บริโภค

จากผลการสำรวจพบว่า ชาวกัมพูชาบริโภคลองกองที่นำเข้าทั้งจากไทยเท่านั้น

ความต้องการของผู้บริโภค

ผู้บริโภคชาวกัมพูชามีความต้องการซื้อลองกองสูง มีความต้องการลองกองเกรดต่างๆ โดยในปี 2554 ลองกองเกรด 2 ซึ่งมีขนาดน้ำหนัก 500 กรัม/ซ่อ ขายได้ดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2555 เนื่องจากราคาของลองกองราคาต่ำ และเมื่อเปรียบเทียบกับลองกองเกรด 1 ขนาดน้ำหนัก 700 กรัม/ซ่อ ขายได้น้อยกว่าและช้ากว่า เนื่องจากราคาสูง

- บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Strategy and Rivalry Context)

คู่แข่ง

จากผลการสำรวจพบว่า การแข่งขันในการซื้อขายลองกองในกัมพูชามีค่อนข้างสูง ผู้ขายมีจำนวนหลายราย สำหรับการขายลองกองส่วนใหญ่วันเดียวก็ขายหมด แต่ถ้าขายไม่ดีก็ประมาณ 2 ถึง 3 วัน จึงจะขายหมด ส่วนมากจะไปรับมาจากตลาดในพนมเปญหรือสั่งจากพ่อค้าในจังหวัดจันทบุรี

ราคา ผลตอบแทนและกำไร

สำหรับราคาขายลองกองในตลาดกัมพูชามีความแตกต่างกันแต่ละพื้นที่โดยที่กำแพงลองกองที่นำเข้าจากไทยเกรด 1-2 ขายได้กิโลกรัมละ 60-80 บาท การขายส่งลองกองได้กำไรเฉลี่ยกิโลกรัมละ 1 บาท

การขนส่ง

การขนส่งลองกองอาศัยรถบรรทุกเป็นหลัก ระยะเวลาขนส่งที่แตกต่างกันตามระยะทางของลูกค้าปลายทาง โดยถ้าขนส่งจากเกาะกงไปที่พนมเปญ ใช้เวลาขนส่งประมาณ 13 ชั่วโมง ปริมาณ 5-7 ตันต่อครั้ง และไม่มีการตรวจสอบเคมี ส่วนการขนส่งผ่านด่านการค้าชายแดนบ้านแหลมถึงพนมเปญใช้เวลาประมาณ 7 ชม. และสามารถขนส่งโดยรถบรรทุก 12 ล้อต่อไปยังเวียดนาม (โฮจิมินห์) ใช้เวลา 12 ชั่วโมง บรรทุกได้ 22 ตัน/คัน

- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries) ประเทศกัมพูชายังไม่มีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการผลิตลองกองเลย เนื่องจากกัมพูชายังไม่มีการปลูกลองกองในเชิงการค้า

- นโยบายของรัฐ รัฐบาลกัมพูชายังไม่มีการเข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนการปลูกลองกองเลย ทำให้เกษตรกรขาดความรู้และความสามารถที่จะผลิตลองกอง เกษตรกรและผู้ขายลองกองในกัมพูชายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยผู้ค้าบางรายยังไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนในปี 2558

3) ประเทศเวียดนาม

- เงื่อนไขด้านปัจจัยการผลิต (Input Factor Conditions)

พื้นที่เพาะปลูก

ในปัจจุบันพื้นที่การเพาะปลูกร่วมกับมังคุดและทุเรียน เช่น เต็ยยาง เบนตร และด่งไน ลักษณะการปลูกสามารถแบ่งตามสภาพภูมิประเทศได้ 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ (Mekong Delta) ได้แก่ จังหวัดเต็ยยางและเบนตร และสภาพพื้นที่ดอน ได้แก่จังหวัดด่งไน โดยการปลูกพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำมีการปลูกผลไม้แบบขร่งเพื่อช่วยระบายน้ำ การผลิตลองกองในเวียดนามมีลักษณะเป็นเกษตรกรรายย่อยเนื่องจากมีพื้นที่เพาะปลูกจำกัด

ผลผลิต

จากผลการสำรวจพบว่า ปริมาณผลผลิตลองกองเวียดนามในปี 2555 น้อยกว่าปี 2554 ทั้งนี้ผลผลิตที่ลดลงเป็นผลมาจากอากาศที่แปรปรวน ลองกองที่ปลูกในพื้นที่ราบลุ่มสามารถให้ผลผลิตได้ดีกว่าลองกองที่ปลูกในพื้นที่ดอน สามารถเก็บเกี่ยวในเดือนสิงหาคม-ตุลาคม อย่างไรก็ตามลองกองที่ผลิตในเวียดนามมีรสเปรี้ยวและผลมีขนาดเล็ก

โรคและแมลง

โรคและแมลงของลองกองที่พบในเวียดนามพบน้อยมาก

การใช้ปุ๋ยและสารเคมี

ชาวสวนลองกองเวียดนามให้ความสำคัญกับการผลิตลองกองน้อยเน้นแบบธรรมชาติ

ต้นทุนและแรงงานการผลิต

ต้นทุนในการผลิตลองกองเน้นค่าจ้างแรงงานเป็นหลัก

- เงื่อนไขด้านอุปสงค์ (Demand Conditions)

ทัศนคติ/ความคิดของผู้บริโภค

จากผลการสำรวจพบว่า ชาวเวียดนามส่วนใหญ่เลือกบริโภคลองกองจากประเทศไทย เนื่องจากผลมีขนาดใหญ่ รสชาติหวาน

ความต้องการของผู้บริโภค

ผู้บริโภคชาวเวียดนามมีความต้องการซื้อลองกองสูง มีความต้องการลองกองเกรดต่างๆ โดยเน้นลองกองเกรด 1-2 มีขนาดช่อผล 500 กรัมขึ้นไป

- บริบทด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ (Strategy and Rivalry Context)

คู่แข่ง

จากผลการสำรวจพบว่าการแข่งขันในการซื้อขายลองกองในเวียดนามมีค่อนข้างสูง เนื่องจากผู้ขายมีจำนวนหลายราย แต่ไม่พบการจำหน่ายลองกองจากประเทศอื่นๆ

ราคา ผลตอบแทนและกำไร

สำหรับการขายส่งลองกองในตลาดเวียดนามได้กำไรเฉลี่ยกิโลกรัมละ 2 บาท

การขนส่ง

การขนส่งลองกองอาศัยรถบรรทุกเป็นหลัก ระยะเวลาขนส่งที่แตกต่างกันตามระยะทางของลูกค้าปลายทาง โดยถ้าขนส่งจากเกาะกงไปที่พนมเปญ ใช้เวลาขนส่งประมาณ 13 ชั่วโมง ปริมาณ 5-7 ตันต่อครั้ง และไม่มีการตรวจสอบศรัณย์ ส่วนการขนส่งผ่านด่านการค้าชายแดนบ้านแหลมถึงพนมเปญใช้เวลาประมาณ 7 ชม. ไปถึง และสามารถขนส่งโดยรถบรรทุก 12 ล้อต่อไปยังเวียดนาม (โฮจิมินห์) ใช้เวลา 12 ชั่วโมง บรรทุกได้ 22 ตัน/คัน

- อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน (Related and Supporting Industries) ประเทศเวียดนามยังไม่มีอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการผลิตลองกองเลย เนื่องจากมีการผลิตเชิงการค้าน้อยและให้ผลผลิตน้อยและคุณภาพไม่ดี

- นโยบายของรัฐ ในอดีตภาครัฐของเวียดนามยังไม่มีเข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนการปลูกลองกอง จึงทำให้เกษตรกรชาวเวียดนามขาดศักยภาพในการผลิตลองกอง แต่ในปัจจุบันรัฐบาลเวียดนามมีนโยบายการผลิตผลไม้ที่จริงจัง

เงื่อนไขปัจจัยการผลิต พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุด โดยปัจจัยหลักเป็นผลมาจาก พื้นที่เพาะปลูกมากกว่าอย่างเห็นได้ชัดเจน และผลผลิตต่อไร่สูง อีกทั้งประเทศเวียดนามผลิตได้น้อยมาก และขาดเทคโนโลยีในการผลิต และสภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวย ขณะที่ประเทศกัมพูชา ยังไม่มีผลผลิตออกจำหน่าย

เงื่อนไขด้านอุปสงค์ พบว่า ลองกองเป็นผลไม้ที่เป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมากในทั้ง 3 ประเทศ เนื่องจากเป็นผลไม้ที่ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดี และนิยมบริโภคมาก อีกทั้งในประเทศเวียดนามมีผลผลิตจำนวนน้อย และประเทศกัมพูชายังไม่มีผลผลิตในประเทศออกจำหน่าย

เงื่อนไขด้านการแข่งขันและกลยุทธ์ของธุรกิจ พบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันสูงมาก โดยที่อีก 2 ประเทศไม่สามารถที่เข้ามาแข่งขันได้ในปัจจุบัน และในอนาคตระยะสั้น เนื่องจากประเทศไทยมีช่องทางการจำหน่าย ซึ่งประเทศไทยมีพ่อค้า ผู้ส่งออก และตัวแทนจำหน่ายในระบบการค้าลองกองเป็นจำนวนมาก

เงื่อนไขอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกัน พบว่า ในประเด็นนี้ประเทศไทยมีศักยภาพสูงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากความพร้อมของระบบโลจิสติกส์ทั้งภายในประเทศเป็นหลัก และเส้นทางการคมนาคมในประเทศกัมพูชา และเวียดนามมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

เงื่อนไขด้านนโยบายของรัฐบาล พบว่า รัฐบาลของประเทศไทยมีการสนับสนุนน้อย เนื่องจากลองกองไม่ได้จัดเป็นผลไม้เศรษฐกิจของประเทศไทย

6.3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของประเทศไทย

6.3.1 ทูเรียน

จุดแข็ง

1. เกษตรกรมีความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญมาก
2. สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการผลิต
3. เทคโนโลยีและระบบการจัดการเจริญก้าวหน้ามากกว่าคู่แข่ง
4. เครือข่ายเกษตรกรมีความเข้มแข็ง
5. ปริมาณผลผลิตในแต่ละปีสูง เฉลี่ยประมาณ 500,000 ตัน
6. ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนมากกว่า 500 ล้านไร่ ซึ่งมากกว่าประเทศคู่แข่ง
7. เกษตรกรไทยสามารถเข้าถึงจุดจำหน่ายปุ๋ยและสารเคมีได้ง่าย
8. ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันทั้งในด้านการผลิต การตลาด และความสามารถในการทำกำไร
9. ประเทศไทยมีช่องทางในการจำหน่าย และความสามารถในการกระจายสินค้าดีกว่า
10. ประเทศไทยมีความพร้อมของระบบโลจิสติกส์ทั้งในประเทศ และการส่งออก
11. ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมแปรรูปทุเรียนหลากหลาย เช่น ทุเรียนแช่แข็ง ทุเรียนทอด ทุเรียนกวน
12. ประเทศไทยให้การสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการแปรรูป

จุดอ่อน

1. ต้นทุนการผลิตทุเรียนของประเทศไทย เฉลี่ยเท่ากับ 452.45 บาท/ตัน ซึ่งสูงกว่าประเทศคู่แข่ง
2. ต้นทุนแรงงานของประเทศไทยสูงกว่าประเทศกัมพูชา
3. ประเทศไทยขาดแคลนแรงงาน

โอกาส

1. ความต้องการซื้อของประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
2. รัฐบาลของประเทศกัมพูชาไม่มีการสนับสนุนการผลิตทุเรียน
3. ต้นทุนแรงงานของประเทศเวียดนามสูงกว่าประเทศไทย
4. พ่อค้าชาวกัมพูชาและเวียดนามมีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยได้
5. เส้นทางการคมนาคมภายในประเทศคู่ค้า (กัมพูชาและเวียดนาม) มีการพัฒนามากขึ้น

อุปสรรค

1. คนไทยไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้ ทำให้ขาดโอกาสในการแสวงหาตลาดใหม่ รวมถึงการค้าเสรีกับต่างชาติ

2. ทุเรียนของประเทศคู่แข่งมีคุณภาพดี

3. คนภายในประเทศคุ้นเคยบริโภคทุเรียนที่ผลิตขึ้นในประเทศของตนเอง

4. ภาครัฐของประเทศเวียดนามมีความเข้มแข็งและนโยบายชัดเจน

5. ผู้บริโภคชาวต่างประเทศมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อทุเรียนไทย

6. ประเทศกัมพูชา มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 10 กับสินค้าทุกประเภท

6.3.2 มังคุด

จุดแข็ง

1. ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกมังคุดมากกว่า 500,000 ไร่ ซึ่งมากกว่าประเทศคู่แข่ง
2. ปริมาณผลผลิตในแต่ละปีสูง เฉลี่ยประมาณปีละ 170,000 ตัน
3. เกษตรกรไทยสามารถเข้าถึงจุดจำหน่ายและสารเคมีได้ง่าย
4. ผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมบริโภคมังคุดมาก
5. ผู้บริโภคมีความต้องการมาก
6. ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันทั้งในด้านการผลิต การตลาด และความสามารถในการทำกำไร

7. ประเทศไทยมีช่องทางในการจำหน่าย และความสามารถในการกระจายสินค้าดีกว่า
8. ประเทศไทยมีความพร้อมของระบบโลจิสติกส์ทั้งในประเทศ และการส่งออก
9. ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมแปรรูปมังคุดหลากหลาย เช่น มังคุดแช่แข็ง น้ำมังคุด เป็นต้น
10. ประเทศไทยให้การสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการแปรรูป
11. รัฐบาลไทยให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร
12. เกษตรกรมีความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญมาก
13. สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการผลิต
14. เทคโนโลยีและระบบการจัดการเจริญก้าวหน้ามากกว่าคู่แข่ง
15. เครื่องจักรเกษตรกรรมมีความเข้มแข็ง

จุดอ่อน

1. ต้นทุนแรงงานของประเทศไทยสูงกว่าประเทศกัมพูชา
2. ประเทศไทยขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานในการเก็บเกี่ยว

3. ขาดเทคโนโลยีการผลิตมังคุดนอกฤดู

โอกาส

1. ความต้องการซื้อของประเทศต่างๆ เพิ่มมากขึ้น อย่างต่อเนื่อง
2. ต้นทุนแรงงานของประเทศเวียดนามสูง
3. พ่อค้าชาวกัมพูชาและเวียดนามมีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยได้
4. เส้นทางคมนาคมภายในประเทศคู่ค้า (กัมพูชา และเวียดนาม) มีการพัฒนามากขึ้น

อุปสรรค

1. การขนส่งมังคุดของผู้ส่งออกซึ่งเป็นชาวต่างชาติยัง ไม่มีการพัฒนา ทำให้มังคุดไทยสูญเสียคุณภาพเมื่อถึงปลายทาง
2. คนไทยไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้ ทำให้ขาดโอกาสในการแสวงหาตลาดใหม่ รวมถึงการค้าเนิรธุรกิจกับต่างชาติ
3. ภาครัฐของประเทศเวียดนามมีความเข้มแข็งและนโยบายชัดเจน
4. ประเทศกัมพูชา มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 10 กับสินค้าทุกประเภท

6.3.3 ลองกอง

จุดแข็ง

1. ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกลองกองมากกว่า 400,000 ไร่ ซึ่งมากกว่าประเทศคู่แข่งมาก
2. ปริมาณผลผลิตในแต่ละปีสูง เฉลี่ยประมาณ 120,000 ตัน/ปี
3. พบปัญหาโรคและแมลงในการผลิตลองกองน้อยมาก
4. เกษตรกรไทยสามารถเข้าถึงจุดจำหน่ายปุ๋ยและสารเคมีได้ง่าย
5. ต้นทุนในการผลิตลองกองต่ำ
6. ผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมบริโภคลองกองมาก
7. ผู้บริโภคมีความต้องการมาก
8. ประเทศไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันทั้งในด้านการผลิต การตลาด และความสามารถในการทำกำไร
9. ประเทศไทยมีช่องทางในการจำหน่าย และความสามารถในการกระจายสินค้าดีกว่า
10. ประเทศไทยมีความพร้อมของระบบ โลจิสติกส์ทั้งในประเทศ และการส่งออก
11. เกษตรกรมีความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญมาก

12. สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการผลิต
13. เทคโนโลยีและระบบการจัดการเจริญก้าวหน้ามากกว่าคู่แข่ง

จุดอ่อน

1. ต้นทุนแรงงานของประเทศไทยสูงกว่าประเทศกัมพูชา
2. ประเทศไทยขาดแคลนแรงงาน
3. ขาดเทคโนโลยีการผลิต และการยืดอายุการเก็บรักษา

โอกาส

1. ประเทศกัมพูชายังไม่สามารถผลิตส่งออกได้ และประเทศเวียดนามสามารถผลิตได้น้อย
2. ความต้องการซื้อของประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
3. ต้นทุนแรงงานของประเทศเวียดนามสูงกว่าประเทศไทย
4. พื้นที่และสภาพภูมิอากาศของประเทศเวียดนามไม่เอื้ออำนวย
5. เกษตรกรในประเทศเวียดนามขาดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตส่งออก
6. พ่อค้าชาวกัมพูชาและเวียดนามมีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยได้

อุปสรรค

1. การขนส่งส่งออกของผู้ส่งออกซึ่งเป็นชาวต่างชาติยังไม่มีการพัฒนา ทำให้ส่งออกไทยสูญเสียคุณภาพเมื่อถึงปลายทาง
2. คนไทยไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้ ทำให้ขาดโอกาสในการแสวงหาตลาดใหม่ รวมถึงการดำเนินธุรกิจกับต่างชาติ
3. ภาครัฐของประเทศเวียดนามมีความเข้มแข็งและนโยบายชัดเจน
4. ประเทศกัมพูชา มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 10 กับสินค้าทุกประเภท

6.4 การวิเคราะห์สมการอุปทานการผลิต

จากการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ โดยที่ตัวแปรตามของสมการ คือ ผลผลิต (ตัน/ปี) พิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลผลิตเป็นตัวแปรต้น คือ ต้นทุนของปุ๋ยชนิดต่างๆ ต้นทุนสารเคมี การกำหนดคุณภาพมาตรฐาน และแหล่งน้ำสาธารณูปโภค จากแบบสอบถามเกษตรกรไทย ได้ข้อมูลจำแนกตามผลไม้ ดังนี้

6.4.1 ทูเรียน

$$y = -5.081 + 0.001x_1 + 0.001x_2$$

y = ผลผลิต (ตัน/ปี)

x_1 = ต้นทุนของปุ๋ยเคมี (บาท/ปี)

x_2 = ต้นทุนของสารเคมี (บาท/ปี)

จากผลการวิเคราะห์พบว่าผลผลิต (ตัน/ปี) ของทูเรียน ขึ้นอยู่กับ ต้นทุนของปุ๋ยเคมี (บาท/ปี) และ ต้นทุนของสารเคมี (บาท/ปี) มีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่มีผลในการพยากรณ์ผลผลิต คือ ต้นทุนของปุ๋ยคอกและต้นทุนปุ๋ยชีวภาพ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้ปุ๋ยชีวภาพกับทูเรียน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ไม่มีผลต่อการพยากรณ์ผลผลิตเช่นเดียวกันสาเหตุเนื่องมาจากประเทศไทยขาดความจริงจังในการดำเนินการ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) จึงไม่พบความแตกต่างระหว่างเกษตรกรที่มีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และไม่มี การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ด้านแหล่งน้ำสาธารณูปโภคไม่มีผลต่อการพยากรณ์ผลผลิตแสดงให้เห็นว่าแหล่งน้ำส่วนบุคคลและแหล่งน้ำสาธารณะไม่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตของทูเรียนทั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่าแหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ยังมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการอยู่

6.4.2 มังคุด

$$y = -13.401 + .002x_1 + .0001x_2 + .003x_3$$

y = ผลผลิต (ตัน/ปี)

x_1 = ต้นทุนของปุ๋ยอินทรีย์ (บาท/ปี)

x_2 = ต้นทุนของปุ๋ยเคมี (บาท/ปี)

x_3 = ต้นทุนของสารเคมี (บาท/ปี)

จากผลการวิเคราะห์พบว่าผลผลิต (ตัน/ปี) ของมังคุด ขึ้นอยู่กับต้นทุนของปุ๋ยอินทรีย์ (บาท/ปี) ต้นทุนของปุ๋ยเคมี (บาท/ปี) และต้นทุนของสารเคมี (บาท/ปี) และมีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่มีผลในการพยากรณ์ผลผลิต คือ ต้นทุนปุ๋ยชีวภาพ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่

นิยมใช้ปุ๋ยชีวภาพกับมังคุด การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ไม่มีผลต่อการพยากรณ์ผลผลิตเช่นเดียวกัน เนื่องจากประเทศไทยขาดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ที่จริงจัง และแหล่งน้ำสาธารณูปโภคไม่มีผลต่อการพยากรณ์ผลผลิตแสดงให้เห็นว่าแหล่งน้ำส่วนบุคคลและแหล่งน้ำสาธารณะไม่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตของมังคุดทั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่าแหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ยังมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการอยู่

6.4.3 ดองกอง

$$y = 7.389 + 0.0001x_1 + 0.0001x_2 + .0001x_3 + .001x_4$$

y = ผลผลิต (ตัน/ปี)

x_1 = ต้นทุนของปุ๋ยคอก (บาท/ปี)

x_2 = ต้นทุนของปุ๋ยเคมี (บาท/ปี)

x_3 = ต้นทุนของปุ๋ยชีวภาพ (บาท/ปี)

x_4 = ต้นทุนของสารเคมี (บาท/ปี)

จากผลการวิเคราะห์พบว่าผลผลิต (ตัน/ปี) ของมังคุด ขึ้นอยู่กับต้นทุนของปุ๋ยอินทรีย์ (บาท/ปี) ต้นทุนของปุ๋ยเคมี (บาท/ปี) ต้นทุนของปุ๋ยชีวภาพ (บาท/ปี) และต้นทุนของสารเคมี (บาท/ปี) มีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่มีผลในการพยากรณ์ผลผลิต คือ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ไม่มีผลต่อการพยากรณ์ผลผลิตเช่นเดียวกัน เนื่องจากประเทศไทยขาดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) อย่างจริงจัง และแหล่งน้ำสาธารณูปโภคไม่มีผลต่อการพยากรณ์ผลผลิตแสดงให้เห็นว่าแหล่งน้ำส่วนบุคคลและแหล่งน้ำสาธารณะไม่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตของดองกองทั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่าแหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ยังมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการอยู่

หมายเหตุ ต้นทุนจากแหล่งอื่นๆ เช่น ต้นทุนไฟฟ้า ต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ต้นทุนค่าเสื่อมราคา เป็นต้น ไม่สามารถนำมาสร้างสมการพยากรณ์ผลผลิตได้เนื่องมาจากเป็นแหล่งต้นทุนที่ไม่สามารถจำแนกผลไม้ออกมาได้